

GJELLERUP

ARKÁDIAI LEGENDA

DÁNBÓL FORDÍTOTTA BALASSA JÓZSEF

LAMPEL R. (WODIANER F. ÉS FIAI) BUDAPEST

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2017
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-204-8 (online)
MEK-17411

ELŐSZÓ.

Gjellerupnak ez a bájos elbeszélése 1887-ben jelent meg s a költő Stephan *Sinding*nek, a hírneves dán szobrásznak ajánlotta ezekkel a sorokkal:

Kedves barátom!

Az én templomi szobrom, Thamiros, amelynek keletkezését neked köszönhetem, elnyerte a te bámuló elismerésedet, s ez az én legnagyobb buzdításom. Ha csalódás nélkül fogadod ezt a szerényebb Tanagra-csoportot, akkor tudom, hogy munkám sikerült.

Hellerup, 1887 október 31.

Később, 1911-ben németül is megjelent ez a legenda «Die Hirtin und der Hinkende» címmel, jelentékenyen átdolgozva. Ez a fordítás a dán eredeti alapján készült.

B. J.

I.

Meredeken a hegyi tó fölött volt a pásztorok falva.

Az alacsony, szürke házikókat a távolból alig lehetett megkülönböztetni a sziklatalajnak a zöld lombok közül itt-ott előtűnő apró foltjaitól. Ilyen helyen épült fel a falu a sziklák kötörmelékéből, melyet vagy hegyomlás, vagy a téli folyók áradása sodort le. Durva kövekből, minden tapasztó anyag nélkül rakták össze a falakat. A hegyi erdők is segítettek: sok kunyhó és kaliba fából készült és a kőházak falai fölé is oszlopokon nyugvó gerendázat emelkedett. Egyik ház sem állott szabadon, hanem minden telek egy-egy külön erődítés volt. A szűk helyen össze-vissza zsúfolódott minden; a lejtős udvar egy mohos tetőre vagy ferde házfalra nyílt, melyen fű nőtt és amellyel görbe, penészes léckerítés kereszteződött. Az út kis sikátorba, a sikátor lépcsőhöz, a lépcső lajtorjához vezetett. Egészen fönt maguk a sziklák alkották a házak hátsó falát, gyakran az oldalfalakat is, vagy a háztető egy részét; a mészkőfalon, mely néhány száz lábnyira esett le meredeken, hosszú fekete csíkok voltak láthatók.

Az egész inkább látszott a természet szeszélyének, sajátságos kőalakulatok és ernyős növények vadonának, mintsem falunak. S ha igazán ilyen vadon lett volna, akkor sem lehetne elhagyottabb, mint amilyen ez a hely volt nyár évadján. Ha egy vándor idetévedt, hiába járt az utakon s kopogott az ajtókon, a visszhangnál egyéb választ nem kapott. S csak szerencsés véletlen lehetett, ha kicsalt a kapun egy-egy öreg nyomorékot vagy ha ráakadt néhány asszonyra, akik olyan komolyan ültek rokkájuk mellett, mint a Párkák. De éjjeli szállást és kenyeret, kecskesajtot és egy kevés gyantásbort akkor sem tagadtak meg tőle s nem is került semmibe. Sőt még egyszer élvezhette a falu vendégszeretetét, ha útja arra a vidékre vetette, ahol a lakosok nyárára tanyát ütöttek és kecskenyájaikat legeltették.

A tónak nem volt neve. Vagy egy fél mérföld hosszú volt, de sokkal keskenyebb, sok kanyarulattal és öböllel, beleszorulva a kráter szerű völgykatlanba. Északon a zöld hegyormok fölé néhány magasabb, kopár szikla emelkedett; ezek, legalább abban az időben, amikor a falu népes volt, mindig hóval voltak borítva.

Vize zöldes volt és olyan kristálytisztán átlátszó, mint amilyenek a hegyi tavak szoktak lenni. De olyan átlátszó mégsem volt, hogy meg lehetett volna látni a várost a tó fenekén, akár milyen nagy igyekezettel vizsgálták is a csónakon fekvő, horgászó gyermekek. Az óriások városa volt ott hajdanában, amikor az emberek még erősebbek, jobbak és boldogabbak voltak, mint amilyenek később lettek. Akkor az egész völgykatlan termékeny síkság volt. A legtöbben azt hiszik, hogy Deukalion idejében, a nagy vízözön alkalmával telt meg vízzel. Mások meg azt mondják, hogy úgy keletkezett, hogy a víz földalatti lefolyása megrekedt. A mostani vízállásnál a tónak volt lefolyása: egy nagy barlang a falu alatt, ahova a víz beömlött s aztán nagy zúgás, bögés közt eltűnt. Ha ez a lefolyás elakad, a tó vize megnő és elönti a falut. De az is megeshetik, hogy a régi lefolyás ismét megnyílik s a síkság ismét kiszárad; akkor lemehetnek oda s ott lakhatnak az óriások régi városában s körös-körül pompás, kövér legelőjük lesz.

Ezt mesélgették a pásztorok.

Lehet, hogy ez valamikor már meg is történt, sőt talán többször is megtörtént. Mert nagyon sok víz folyt el már azóta. Mennyi? Ki mondhatja meg? Bármennyire változik is a hely és egész külseje, az idő és az erkölcs változatlan marad a régi pásztorvidéknek ilyen félreeső völgyében. Az idő itt mozdulatlan, mint a folyóvíz, melyet kőfal zár körül, míg körülötte zúgva rohan tovább a folyó.

Időközben néha megesett, hogy az utazás vágya elfogott egy arkádiai ifjút. Ha az ilyen kalandor visszatért «a nagy királytól» Susából, vagy Augustus császártól Rómából, vagy a bizánci császártól, akinek a testőrségében szolgált: ez volt az egész hatás, amit a világ fővárosainak élete erre a kis pásztorgyülekezetre gyakorolt.

II.

Ez ott történt, ahol még most is beszélnek a szép Schyneisről s az ő hű Arkasáról; s akkor történt, amikor ugyanez a Schyneis gyönyörű leánnyá serdült.

Senki sem ismerte származását. Egy özvegy asszony, aki lejött a tóhoz ruháját mosni, figyelmes lett egy gyenge nyöszörgésre a nagy barlangban. Egy újszülött csecsemő feküdt ott a magas sás közé sodorva; közönséges vízállás mellett az ár besodorta volna a hegybe s anyja valószínűleg ezt is akarta. A csecsemő erőteljes leányka volt. Az özvegynak nem volt gyermeke, magával vitte tehát a kicsikét s felnevelte mint saját gyermekét. Schyneis - «a sás leánya» - nem vált nevelőanyjának szégyenére. A legszebb leány volt, akit ott emberemlékezet óta láttak. Ritka szépsége miatt s első hideg bölcsőjére célozva, a pásztorfiúk elnevezték «a tó Aphrodité»-jének.

Sok udvarlója között Arkas ugyan nem a legkedveltebb, de mindenesetre a legkitartóbb volt. Ha hidegen bánt vele s ha éreztetni akarta vele közömbösségét, azt lehetett volna a fiúról hinni, hogy a világ legeggyűbb embere, olyan nehezen értette meg. De ha a leányka gyermekes örömmel fogadott tőle egy ritka virágot, amit ő élete kockáztatásával tépett a hegyek közt, mindjárt megörült neki. A leány hidegségével szemben úgy viselkedett, mintha csigaházban lakott volna, de mindjárt kinyújtotta tapogatóit a leány nyájassága felé.

Mikor együtt voltak a többi fiatalisággal, mindig vigyázott rá, hogy tisztesség okából, időnként levegye róla tekintetét. A többiek viszont figyelték, hogy mikor nézi őt. Így aztán ő maga azt hitte, hogy csak néha-néha lopva mer a leányra pillantani, míg a többiek úgy látták, hogy alig veszi le róla tekintetét.

Természetes, hogy ez sok incselkedésre adott alkalmat s emiatt Schyneis sokat szenvedett.

- Ha nem is lettél volna Aphrodite, itt mégis az leszel, ha a sánta lesz az urad, - mondták a pásztorlányok.

«A sánta», - Arkasnak megvolt ez a testi hibája. Különben jól megtermett, középtermetű, karcsú ifjú volt. Feje szokatlanul kicsiny volt, amit sokan nagyon szépnek tartottak. De mit ért mindez a szerencsétlen sántítással szemben, - különösen Schyneis szemében.

Ez a testi hiba annál gyűlöletesebb lett előtte, mert alkalmat adott az Aphroditére és Hephaistosra vonatkozó gúnyos célzásra. Enélkül talán jó szívvel lett volna hozzá, különösen ha okosabban viselkedik és nem teszi folyton nevetségessé. De a sánta - soha!

III.

Az ifjú pásztorlányok közt Brisa volt legkedvesebb játszótársa és bizalmasa. Ez a lány époly hosszú, csontos és tenyeres-talpas volt, mint amilyen kellemes, finom és törékeny Schyneis. Ők nem állhattak egymásnak útjában.

Arkas és Brisa unokatestvérek voltak. Azonban ez a rokonság nem hangolta őt kedvezőbben Arkas iránt; teljesen barátnőjének véleményén volt.

Egy este, kevéssel azután, hogy a törzs a faluból felment a nyári legeltetőhelyre, a két jóbarátnő a fejőhelyre terelte kecskenyáját. A kecskék elől mentek hosszú sorban; néha csak a hátsó csapat volt látható, majd ismét az elsők tűntek elő a hegyoldal egy kanyarulatánál, amint lefelé igyekeztek a völgybe; de az apró paták folytonos kopogása a kemény kövön és a gödölyék apró csengetyűi mindig elárulták a lefelé gomolygó nyáját.

Messze előttük a téli hó fényleni kezdett fenn a messze csúcsokon. A tölcsealakú völgyben az erdők kéklettek a folyton sötétedő árnyékban s lent a tónak egy öble olyan volt, mintha a földfelületnek egy kihalászott szeletén pillantana keresztül a földalatti ég. A leányok árnyéka hosszan elnyúlott a pusztaságon, mely egyhangú hullámokban terült el s zöldesbarna volt a ritkás fűtől. Itt-ott csodálatos alakú kőtömbök emelkedtek, egy-egy óriás szemfoghoz hasonlóan; törpefenyőbokrok kúsztak nagy területen a földön és a sziklák körül.

- Ugyan mi a baja ennek! - tört ki Brisa, midőn a nagy juhászkutyák közül az utolsó eltért a bozót felé.

- Talán a farkas, - szólt Schyneis félénken.

- Akkor másként csinált volna, - felelt Brisa s még egyszer hátrapillantott. Majd megfogva barátnője karját, mosolyogva súgta:

- Ha farkas jár a közelben, neked jó ótalmazód van, mert nem más, mint Arkas sompolyog utánunk.

Schyneis bosszúsan vont a vállát.

- Hát mindig itt van a sarkamban, mint az árnyékom! Hányszor adtam már értésére, hogy nem kell nekem!

- Azt hiszem, a legjobb volna, ha nevetségessé tennéd a többiek előtt; legjobb volna olyankor, mikor azt hiszi, senki sem tudja, hogy jelen van.

- Igazán nem érdemel jobbat tőlem, mert ő is nevetségessé tesz engem. Szívesen megteszem, mihelyt lesz rá alkalmam.

Az ösvény, amelyen mentek, mindeddig a fensík szélén kanyargott. Most oldalt fordult a bozót felé, amely majd eltűnt, majd kiszélesedett. A kecskenyáj egész szélességében kibontakozott előttük. A hat kutya közül kettő áttörte a vékony sort, hogy őrrel álljon a másik oldalon. A bozót felől kiáltás és nevetés, bégetés és kutyaugatás hallatszott. A két leány futásnak eredt.

Egy sövénykerítés, mely az egyik oldalon a bozótig ért, nagy területet kerített be, ezen belül ember és állat nyüzsgött. Minden reggel és este összeterelték a nyájukat ilyen karámokba, hogy megfejjék őket. Volt itt egy pár ezer juh és kecske, vagy ötven nagy juhászkutya és sok, legkülönbözőbb korú leány.

A két leány zihálva és nevetve érte el a bejáratot, ahol elkezdték az állatokat számlálni, melyek csak hármanként mehettek be; az elsőeknek is várni kellett, míg az okos kutyák visszatartották őket. Hangok üdvözölték őket a karámból:

- Végre itt vagytok, ti késlekedők! Most már csak a kancsal hiányzik. Nem láttátok útközben?
- Hol láthattuk volna? Ő ott túl legeltet a Szamárháton.

A sövénykerítés mellett, ott ahol a fenyőbozóhoz ért, Brisa helyet talált mindkettejük számára. Néhány kis leány vödörket hozott. Schyneis megszidta őket, mert két vödör nem volt tiszta.

- Mindjárt gondoltam, - szólt Brisa. - Elbújt itt hátul, hogy téged nézhessen; szegény fiú. Vigyázz csak, majd lesz rá gandom, hogy a dolgot megindítsam.

Nem kellett suttogniok; olyan zaj volt köröskörül, hogy a szó néhány lépésnyire sem hallatszott el. Két lány veszekedett egy vödör miatt, másik kettő a helyen veszett össze, egy pásztorleány kiabált és szitkozódott, mert a kecske nem akart csendesen maradni, egy másik hanyattesett és kinevették, mezítlábos kislányok futottak zokogva egy juh után, mert nem engedte magát megfogni. De a kifejt tej sugarainak suhogása a vödörökben fölülmult minden más zajt, mint ahogy az erős eső elnyomja a hullámok zaját.

Brisa megfogta már az első kecskét; Schyneis egy pár vödörrel a forráshoz ment, hogy kiöblögesse őket.

- Szeretném tudni, hogy sok vad van-e az idén a hegyek közt, jut-e nekünk nemsokára jó őzpecsenye, mondta egyik leány, föl se nézve munkájától.

- Ne húzd át szájamon a mézes madzagot! - mondta szomszédja, - nem ettem húst már vagy fél esztendeje, legföljebb néha egy falat füstölt disznóhúst, s ez sem volt nagyobb, mint a csalétek a horgon.

- Ami ezt illeti, - felelte Brisa hangosan - Arkas azt mondta nekem, hogy sok szarvasnyomot látott fenn a Szamárháton, s ma este felment vadászni.

- Hallod, Schyneis? - szólt egy idősebb leány, aki közelebb ült a forráshoz.

- Mit? - kérdezte Schyneis meg se fordulva, miközben egy teli vödört maga elé tett s a másikat a víz alá tartotta.

- A te imádod fent a Szamárháton vadászni. Neked arra felé kellene kerülnöd; s ha találkozná veled akár egy tizenhatágúnak a nyomán, bizony megfordulna csak azért, hogy vigye helyetted a vödört.

- Sokat érne az ő segítsége! Bizonyosan kiloccsantaná az egész tejet.

Erre Schyneis felvette a két vödört s bicegve elindult, úgy hogy a víz kiloccsant. Az erőltetett sántítás az ő kedves alakjának oly jól állott, hogy a mellette ülő lányok nevetése jutalmazta s még ingerelte is az ő pajkosságát. A vödörök lóbálóztak, mintha le akarnának ugrani a fogójukról, fenekükkel a kövekhez ütődtek s befecskendezték a leány ruháját; lábához ütődtek, úgy hogy egy pár lépést komolyan sántított. A fejő kezek köröskörül abbahagyták a munkát, odafelé mutogattak vagy tapsoltak; sokan felkeltek s odafutottak a karám másik feléről, előre nevetve, mikor még nem is tudták, mi történt.

Schyneis éppen a helyére ért, mikor egy új kecskenyáj rohant be s egy alacsony termetű leány jelent meg a bejáratnál. Széles csontú arca vörös volt, még pedig inkább az izgatottságtól, mint a futástól. Csodálkozva nézett körül bizonytalan, kancsal tekintettel s vastag ajka még mogorvábbá tette arcát.

- Mit vihogtok? Inkább jertek és segítsetek.
- Myro! végre megérkeztél! Csak láttad volna... Schyneis... Arkas.

- Arkast nagyon is láttam. És te, édesem, - fordult Schyneishez - ha legközelebb tréfálkozol imádóddal, tanítsd meg legalább jobb magaviseletre. Majdnem elgázolt engem s felrúgta az egyik kecskémet, mikor mellettem elrohant. Talán valami erdei manót látott.

- Arkas itt volt - most! S ezek az arcok, amelyek eddig sugárzottak a vidámságtól s a fiatalos gúnyolódástól, egyszerre elkomolyodtak; szégyenkezve néztek egymásra s szemrehányóan Schyneisre. Ő egykedvűen vállat vont, hátat fordított Myronak s hozzáfogott a fejéhez.

- Jó lesz, ha vigyáz magára, - folytatta Myro - az én bátyám, Skylax már régóta rossz szemmel nézi.

- Tudjuk, hogy kire néz Skylax jó szemmel, mert úgyse néz egyszerre mind a két szemmel egy felé, - jegyezte meg Brisa.

A körülállók mosolyogtak. Skylax és huga egyforma testi hibában leledzettek s azt is tudták, hogy a fiú nem reménytelenül versenyzett Schyneis vonzalmáért. Olyan pillantást vetett barátnőjére, amely nem nagy hálára mutatott. Ez azonban nem nagyon nyugtalanította Brisát, aki nem is várt jobbat. Miután barátnőjét győzelemhez segítette, egyúttal egy kis bosszúságot okozott neki.

- Bizony arra veti a szemét, akire nem érdemes, - mormogta Myro - ebben hasonlít a többi férfihoz. Hozzátok már azokat a vödröket, kölykeket, és ne bámészkodjatok.

IV.

Schyneis elérte célját.

Többi imádója közül egyik sem volt ennyire tolakodó, s ez kedves a lányoknak, mert szeretik a szabadságot s szabadon akarnak tartani bizonyos lehetőségeket. A legkedveltebb volt köztük Skylax, óvatos ifjú, aki egyiküket sem tette nevetségessé. Őt nem tette elbizakodottá a biztatás s minden veszély nélkül el lehetett fogadni tőle bármily szívességet. S vajjon lehetett-e bízni is benne? Mindenesetre addig, amíg vagy mindent megad neki az ember, vagy engedi kétségbeesni.

Annyi bizonyos, hogy Skylax, épúgy mint huga Myro, egy kissé kancsal volt; de ez nem volt nagyon feltűnő nála, csak ha nyugtalan volt, vagy ha valakinek egyenesen a szemébe akart nézni. De Schyneis nem hallgatott azokra, akik a nézést olyan fontosnak tartották; talán ő maga észre sem vette s ezért nem is hallotta, ha mások beszéltek róla. Brisa egy alkalmat sem mulasztott el, hogy ezt a hibát eszébe ne juttassa, s ezt oly gyakran tette, hogy már nem is törődött vele. Azt is meg kell engedni, hogy pompás fiú volt és a legkülönb a falu ifjai között.

Arkas csak ritkán mutatkozott. Vagy vadászni járt, vagy éjjeli őrseget vállalt a nyáj mellett. A pásztorkányok egy része az ő pártján volt; részint mert hibásaknak érezték magukat vele szemben, részint mert Schyneisre irigykedtek. Senki sem mutatott iránta több barátságot, mint Myro. De Arkas úgy tett, mintha észre sem vette volna; azonban Schyneisre sem nézett többé. Világos volt, hogy teljesen kigyógyult ostoba szenvedélyéből, s ha még nem verte ki fejéből egészen ezt a büszke leányt, ezt csak azért teszi, hogy egyszer megfizessen a sértésért.

Senki sem volt erről jobban meggyőződve, mint ő maga.

Eközben eljutottak a nyár derekához. Schyneis élvezte végre szabadságát, Arkas pedig fájdalmát.

V.

Estefelé Arkas elhagyta a kunyhókat. Egy másik ifjú helyett elvállalta az éjjeli őrseget s másnap reggel vadászatra akart indulni.

Alig jutott ki a hegy erdejéből, a pásztorlányok hosszú csapata jött vele szembe. A fejésből jöttek visszafelé; némelyik mindkét kezében vitt egy-egy sajtárt, a legtöbbnél csak egy sajtár volt s ezt a fején vitte s alatta haja koszorúba volt fonva.

Arkas kezével beárnyékolta szemét, az első leányt megnézte s azonnal felismerte Brisa nehézkes alakját. Ez az a csapat volt, amelyhez Schyneis is tartozott. Szíve erősen dobogott s bántotta, hogy most találkoznia kell vele.

- Most jobb szerencsét kívánok neked, mint amilyen multkor volt, mikor a Szamárháton vadásztál, - mondta Brisa mellette elmentében.

- Neked az mindegy lehet, téged nem nagyon hizlal az én zsákmányom.

- Hallod Arkas, - mondta Myro, miközben megállott s kancsal tekintettel nézett rá, mert ezt nagyon bájosnak tartotta, - nagyon szép volna tőled, ha hoznál nekem egy hiúzszeret, olyan régóta szeretnék egyet amuletnak.

- Hiszen van két bátyád.

- Tudod, hogy ők nem olyan ügyes nyilazók, mint te, s a hiúzt nem olyan könnyű eltalálni.

Arkas morgott valamit, amit nem igen lehetett ígéretnek venni, s tovább ment. Minél kevesebb leány volt még hátra, annál nyugtalanabb lett. Most már egyenkint láthatta az utolsókat, Schyneis nem volt köztük. Nem tudta elfojtani aggodalmát: mi lehetett az oka? talán csak nem beteg?

A leányok hangja már egészen elcsendesedett mögötte, midőn egy magános alak tűnt fel. Schyneis volt az, egy-egy sajtárral mindegyik kezében. Amint erről Arkas megbizonyosodott, nem nézett többé feléje; gyorsan tovább sietett s íja húrját igazította. Mikor egészen közel értek egymáshoz, a leány fölneézett a levegőbe s ajkába harapott, hogy el ne nevesse magát, míg Arkas egészen elvörösödve, a földre szegezve tekintetét. Schyneis hirtelen elbotlott; Arkas megfogta karjával s ismét talpra állította; az erősen megrázott sajtárból kiloccsant a tej Arkas lábára.

- Többet én se öntöttem volna ki, - mondta szárazon s erősen a szemébe nézett.

Most viszont Schyneis pirult el. Könnyek szöktek szemébe, részint az elesés okozta fájdalom miatt, de még inkább bosszúságból.

- De én is oka voltam ennek, - tette hozzá Arkas.

- Ugyan miért? - kérdezte. - Csak a felhőre néztem, amelyik ott tornyosodik.

A napsütötte fenyőormok fölött valóban egy fehéres felhő húzódott tova s mögötte látszott az ég sötétkéék háttére. Az árnyékok eltűntek s köröskörül elhalványodtak a színek. Mintha elfújták volna a napfényt a fensíkről s fent, szemben a völgynek egy kopár sziklacsúcsán talált volna menedéket. Az ég egészen felhőbe borult; mögötte elrejtőzött a nap s elől a fehér felhő húzta gyorsan gyapjas szegélyét a sötét boltozat alatt.

Schyneis már néhány lépést tett előre.

- Hallod!... nem akard?... csunya vihar lesz... - szólt Arkas.

Úgy tett, mintha nem hallotta volna.

Arkás tovább ment. Egy hirtelen szélroham csaknem elakasztotta lélekzetét. Megfordult s Schyneis után nézett. Most őt is elérte a szélroham; szoknyáját előre fújta s ez lába köré csavarodott; hátrafelé szegezte testét, hogy megállhasson s úgy látszott, mintha a vihar elragadná... egy második Orithyiát. Hirtelen zúgni kezdett a fenyőerdő s egyik-másik szabadonálló, magasabb fa úgy meghajlott, mint a felajzott íj.

Schyneis sietett s gyors mozgása közben sántított arra a lábára, melyet elesés közben a kőbe ütött. Ezt látva, elkomorult Arkás tekintete:

- Segítsen magán, ahogy tud! Mit törődöm vele! - mormogta.

Ekkor a köveken körös-körül nagy fekete foltok tűntek fel, mintha bogarak raja lepte volna el. Hideg veríték gyöngyözött homlokán. Alig húzta össze magán kecskebőr bundáját s törte le sapkáját, már olyan erővel szakadt az eső, hogy a vízcseppek finom porrá zúzódva csapódtak vissza a kövekről. Az erdő sűrű ködnek látszott.

Arrafelé kezdett futni Arkás, ahogy lábai bírták. Vörös villám cikázott és csapott le s a dörgés végighúzódtott hegyről-hegyre.

Amint a fatörzsek közé ért, megállt és körülnézett. Egy kékes láng, mely hirtelen felcikázott, megláttatta vele Schyneis alakját; ott guggolt egy fa alatt behúnyt szemmel; fekete árnyéka remegett a fatörzsön, midőn hirtelen megdördült, mintha az ég egy óriás darab vászon volna, mely egyszerre ketté szakadt.

Mikor Schyneis felnyitotta szemét, látta amint Arkás feléje jön. Önkénytelenül mosolygott, nem mintha örült volna ennek, hanem mivel várta.

- Hiszen már csúron víz vagy s még belebetegszel, - mondta Arkás. - Ez nem járja. Nézd, az én köntösöm a bunda alatt még egészen száraz; ezt rád veheted.

- Hogyan vehetem rám a te köntösödet? - kérdezte Schyneis szégyenlősen.

- Majd csak nem dugod lábszáraidat a ruha ujjába, - mormogta Arkás tetetett otrombasággal, hogy elrejtse, hogy ő maga is merésznék és különösnek tartotta ezt a gondolatot.

A leány elnevette magát.

Arkás levetette kecskebőr bundáját s odaállította a fa gyökerei között a földre, ahol a talaj elég száraz volt. A bunda az esőtől olyan merev lett, hogy magától megállt s olyan volt, mint egy kis kunyhó. Schyneis megértette, hogy oda kell bebújni s mindjárt meg is tette. De nem volt vesztegetni való idő: az eső olyan erősen csapkodta a fenyőormokat, mint egy vízesés, s már kezdett keresztülhatolni a sűrű tölgyfalomban is.

Arkás gyorsan levetette köntösét. Egy kar nyúlt ki a bundakunyhó nyílásán s a száraz köntöst egy átázottal cserélte ki. Magára véve Schyneis köntösét, leguggolt a tölgyfa gyökerére. A nedves ruha szorosan odatapadt bőréhez. A nedvesség ellenére is érezte a ruhán a fiatal leány testének melegét, vagy legalább azt képzelte, hogy érzi. A multságokon gyakran odatolakodott melléje, s midőn a leány odanyújtotta neki a bujdosó fakelyhet, ajkát arra a helyre tette, amely még nedves volt a leány ajkától; s úgy érezte, mintha a kehely csókot hozott volna tőle. S ez a ruha most az ő egész testének üdvözlését hozta számára. Behúnyta szemeit s átadta magát a csodálatos érzelmeknek és hízogó álmoknak. De a nedves ruha, amely előbb felüdítette testét, most lassankint egészen átfagyasztotta.

Midőn az eső elállott, Schyneis kibújt a menedék alól s miközben futólag köszönetet mondott neki, ez inkább alamizsna, mint jutalom volt, s azzal elsietett sajtárjaival.

Egy kis késedelem után Arkás is útnak indult a kunyhók felé.

A következő napokon erős láz verte le s fogva tartotta száraz páfránylevelekből készült fekvőhelyén. Egy idősebb pásztor, akivel együtt lakott kupolaszerű kunyhójában, részesítette a legszükségesebb ápolásban. Mihelyt magához tért, abban a reményben ringatózott, hogy Schyneis eljön majd hozzá. És midőn végre egy női alak tűnt fel a kunyhó ajtajában, nagy csalódás volt számára: egy percre sem lehetett összetéveszteni Brisa magas, nehézkes alakját a hegyi tó Aphroditéjével.

- Hogy van az, hogy te engem meglátogatsz? - kérdezte Arkas, remélve, hogy barátnője küldte hozzá üdvözléssel. De Brisa azt felelte, hogy a vér mégsem válik vízzé, s megkínálta gyümölcscsel, amit számára hozott s fekvőhelyére tett. Nem ízlett neki.

Másnap, mikor először merészelt kiülni, Schyneis magától jött el hozzá. Ez volt az első eset, amióta ő emlékszik, hogy ez megtörtént, s szíve erősen dobogott.

- Jó, hogy már talpra állottál; az ilyen láz nagyon sokáig tarthat, - mondta Schyneis - és én vagyok az oka. Szerencse és jó egészség, Arkas!

Arkas azt akarta válaszolni, hogy az ő kedvéért a halált is szívesen elszenvedi, de Schyneis gyorsan folytatta:

- Most már visszacserélhetjük a köntösünket.

Erre ő nem is gondolt s e szavakra mintha szúrást érzett volna szívében.

- Szívesen, de előbb ki kell mosatnom; így nem adhatom vissza.

Ez a rendszeret tetszett a leánynak s barátságosan intett neki.

Azt hitte, hogy a leány megértette gondolatát s nem bánta.

De alig mult el egy hét, már megkérdezte tőle, nincs-e kimosva a köntös.

- Már ki van mosva, - felelte - de csak most vettem észre, hogy el van szakadva s a szakadás mosás közben még nagyobb lett; megkérem nénémet, hogy varrja meg.

Ezúttal Schyneis nem nézett olyan barátságosan rá. Ezek a férfiak mindent összetépnek, gondolta magában.

- Nem, Schyneis, - mondta neki néhány nap múlva, látva szemében a türelmetlenséget - a te köntösöd igazán hasznavehetetlen, a néném még olajjal is leöntötte. Viseld inkább az enyémet, az olyan, mintha új volna.

Schyneisnek nem tetszett ez az ajánlat. De már látta, hogy nem kapja vissza köntösét; pedig nincs olyan sok ruhája, hogy kárpótlás nélkül lemondhatott volna erről a köntösről. Az is igaz, hogy csak nyer a cserén, nemsokára úgyszólván újat kellett volna vennie. Így aztán belenyugodott a kényszerűségbe; annyit igazított rajt s hozzátoldott egy meglevő maradékot, amíg a férfiruha elég hosszú lett neki s azután hordozta.

Ha most Arkas meglátta őt a többi leány között ebben a ruhában, sokat jelentően mosolygott, s akárhogy erőlködött Schyneis nem tudott komoly maradni, még kevésbé el nem pirulni. Bosszankodott ezen s bántotta az a bizalmas titok, ami köztük volt.

A pásztorleányok is észrevették, hogy valami történt köztük. A célzatos kérdések s csipkelődő célzások nem maradtak el.

És Arkas diadaljelként akasztotta fel kunyhójában Schyneis köntösét.

VI.

- Most megint ott vagyunk, ahol azelőtt, - mondta Schyneis sóhajtva Brisának.

- Nem akarod meghallgatni őt?

- Nem.

- Igazad van.

Ugyanezt mondta volna akkor is, ha Schyneis igent mond.

- Természetesen, - tette még hozzá, örülve, hogy nem békültek ki.

Miért «természetesen?» - gondolta magában Schyneis bosszankodva. Eszem ágában sincs, fejezte be gondolatát. De mit tegyek? Ez nem tarthat így tovább és kár a szegény fiúért; igazán sajnálom.

- Együgyű, milyen ostoba fecsegés! - gondolta Brisa, hangosan pedig így szólt:

- Igazán kell valamit tenned az ő dolgában.

- Ezt könnyű mondani! Nem bántottam meg már a legérzékenyebb pontján?

- Nem, kedvesem. Te a lábába szúrtál, most a szívébe kell döfnöd. Mi drágább egy szerelmes előtt, mint az imádott leány erénye? Azt kellene vele elhíttetned, hogy te nem vagy már méltó az ő vonzalmára.

- Skylaxra gondolsz?

- Nem bizony, - milyen együgyű vagy! Úgy kellene látszani, mintha valami idegen volna... S tudod mit, majd én magam leszek az az idegen.

- Mi jut eszedbe! Ilyen ostobaság! S hogyan tudnál te úgy átöltözni?

Brisa tanácstalanul nézett maga elé.

- Megvan! - kiáltott hirtelen. - Túl, a tó másik partján, tudod, él egy nagybácsim. Neki van egy kalapja. Egy vándoré volt, akit rablók támadtak meg a hegyekben. Bácsim megtalálta, de a szegény belehalt sebeibe; ő aztán megtartotta a kalapot. Azt mondja, hogy ilyet Korinthosban a vásáron árulnak s Thessaliában viselik. Tudod, hol van Thessalia?

- Nem.

- Nem is fontos. De ez az egyetlen kalap, amelyet láttam, vagy amelyről hallottam.

- Tulajdonkép mi is az - egy kalap?

- Hát tudod, - úgy a fejükre teszik... tudod... olyan izé...

- De hát mit csinálunk vele?

- Ha rám veszem, olyan leszek mint egy idegen vándor? Elhozom bátyám köntösét és dárdáját is.

- De ha mindezt megteszed, odarohan és mindent felfedez... Vagy talán még agyon is üt téged... vagy engem... mert ki tudja, mire képes.

- Igazad van, ez a legnehezebb a dologban... Majd csak eszünkbe jut valami.

Másnap délután Brisa odarohant Schyneishez és már messziről kiáltotta: «Megvan!» - époly boldogan, mint ahogy Archimedes a fürdőből mezítelenül végig futott a városon, midőn kitalálta tételének bizonyítását.

Barátnőjének sürgető kérdésére előadta tervét. Eszébe jutott, hogy Arkas az utóbbi időben csaknem minden reggel azon az ösvényen ment vadászatra, amely egy széles és mély szakadék mellett húzódott s amerre ritkán járt valaki. Nehéz lett volna megmagyarázni, miért választotta ezt a kerülőt, hogy a magas hegyek közé jusson, ha Schyneis legelője nem lett volna ott a szakadék másik oldalán, úgy hogy arról az ösvényről nagyon jól lehetett őt látni bégető nyája körében. A lejtőhöz közel volt egy forráskút, ahol minden reggel itatta a kecskéket. Ez a hely a legalkalmasabb volt az ő cselükre, megvolt minden előnye. Arkas láthatta őket, de nem olyan közlelől, hogy a ravaszságot észrevegye, s nem volt lehetséges, hogy hozzájuk átjöjjen.

Schyneis most már semmiféle ellenvetést sem tehetett, noha nem nagyon bízott az egészben. Mikor hallott az ember valami ilyesmit? Brisát nem bántotta semmi kétség: ez a kaland minden gondolatát elfoglalta.

Néhány nap mulva elvitte magával Schyneist egy elrejtett helyre s miután mindenféle körülnézett, titokzatos és diadalmas arccal kihúzott valamit köntöse alól s a bámuló Schyneis orra elé dugta: - a kalap!

Valóságos thessaliali nemezkalap volt. Szövele olyan kemény, mint egy kéregtalp; kopott és molyrágta s a por egészen beleette magát. Azonkívl olyan mocskos volt, hogy nem lehetett biztosan megmondani, milyen volt valaha a színe. Schyneis úgy vélte, hogy barna, Brisa erősítgette, hogy zöld. Ha széles karimáját lehúzta, elfödte fejét egészen a füléig és nyakáig; csak hogy nem volt könnyű dolog ezt megtenni. Az egyik oldalon a karimában nagy repedés volt, de Brisa azzal vigasztalódott, hogy ezt a szakadék felől nem lehet majd látni. Ez a repedés különben igen nevezetes volt, mert valószínűleg harcból származott, s Brisa a kalapot a világosság felé tartotta, hogy megmutasson Schyneisnek egy vérfoltot, amelynek valahol ott kellett rajta lennie.

- Jaj! Hogy teszed ezt a fejedre? - kérdezte Schyneis.

Brisa nevetett s az izét nagyon hetykén tette fel fürtjeire.

- Mit szólsz most?

- Hát komolyan gondolod? - kérdezte Schyneis, aki kezdte magát kissé kényelmetlenül érezni.

- Természetesen, - mondta Brisa komolyan - Csak nem gondolod, hogy ezt a sok fáradságot tréfából vettem magamra?

Másnap reggelre tűzték ki a végzetes találkozást.

De Schyneis nem volt nyugodt s nem volt megelégedett ezzel a tervvel. Nem teszi-e kockára az ő leányi jóhíret? Nem volt ugyan nagy szégyen az arkádiai pásztorleányok közt, ha valamelyiknek kedvese van, de annál többre becsülték a leány mocsoktalan hírnevét éppen ritkasága miatt s nem áldozták fel egy semmiségért. Schyneis haragudott barátnőjére az ostoba ötlet miatt és hogy erre rábeszélte őt. S midőn hajnalhasadáskor a kecskéket kihajtotta, már félig-meddig elhatározta magában, hogy abbahagyja az egészet.

Alig ért a legelőhelyre, már elébe jött Brisa teljes felszereléssel. A fiúköntös alig ért kerek, csupasz térdéig; vállán könnyű, gyapjú kabát lebegett. A kalap legyűrt karimája alól arca sokkal leányosabb huncutsággal mosolygott elő, mint máskor szokott. De járása elég férfias volt; a vadászdárda nyelére támaszkodott, melyet erősen a földnek szegezett. Vidáman rohant Schyneis elé s átugrott egy széles patakot, a dárdát használva ugrópózna gyanánt.

Ezt a furcsa öltözetet látva, Schyneis vidámsága közben egy percre megfeledkezett szándékáról, mellyel idejött. Mikor most eszébe jutott, már őrá is átragadt barátnőjének lelkesedése az eljövendő kaland miatt. Végre nem is tudott egy szót sem szólni a végtelen szóáradattól, mellyel Brisa elárasztotta, még egyszer elmondva neki a legaprólékosabb utasításokat, hogy hogyan kell magát viselnie. S alig ért véget ez az útbaigazítás, felugrott, hogy őrt álljon és jelt adjon, ha bámulója közeledik.

Aggódva és izgatottan várta Schyneis barátnője intését. De ez mozdulatlan maradt; kezével beárnyékolta szemét. S midőn végre megmozdult, ezt csak azért tette, hogy odébb menjen s a fa árnyéka alatt maradjon; ezt többször is meg kellett tennie. A kecskék már maguktól kezdtek a kút körül gyülekezni s mind hangosabban bégtek; Schyneis odament, hogy vizet merjen számukra. Nyugalma és vidámsága mindjobban nőtt, míg ellenben Brisa mindinkább közel állott a síráshoz.

- Tehát holnap, - mondta Brisa s elhagyta helyét - csak nem szabad elcsüggedni. A kalapot elrejtjük ebben az odvas olajfában, hogy ne kelljen ide-oda hurcolnom. Isten veled, édesem! Csak ne essél kétségbe, hogy most először nem sikerült. Majd holnap!

Másnap épúgy történt.

- Ez már igazán bosszantó! Talán csak nem jár más ösvényen vadászatra? - szólt Brisa. - Majd visszajön, csak türelem!

S ismét eldugta a kalapot az odvas fába.

Schyneis most már nem gondolt arra, hogy kifogásokat tegyen. Teljesen meg lévén győződve arról, hogy Arkas nem jön el, nem bánta barátnőjének ezt a felsülését, melynek keserősége napról-napra bántóbb lett.

A harmadik napon Schyneis volt először a helyszínen.

- Brisa bizonyosan megúnta már a dolgot, - gondolta magában egy kissé bosszúsan.

De Brisa már feltűnt a domboldalon.

Roszkedvű volt: a dárdát ma nem kaphatta meg s meg kellett elégednie egy léckaróval s még ez is meg volt repedve. Emiatt jött olyan későn.

- Még elég korán jöttél, - akarta éppen mondani Schyneis, de alig nyitotta ki száját, már Brisa befogta kezével.

- Ott, - súgta Brisa s a bozót egy nyílására mutatott.

S valóban, a szakadék túlsó oldalán, ahol az ösvény egy meredeken előugró szikla köré kanyarodott, jött Arkas.

- Gyorsan! mindent tudsz, - tette hozzá Brisa.

Fürgén odaugrott a vén olajfához, karját bedugta a sötét lyukba s kihúzta a nélkülözhetetlen kalapot, amelynek egyéb tisztességéhez most még egy csomó sárga tapló tapadt. Néhány nagyobb szikladarab elrejtette Brisát.

A megzavarodott Schyneisnek egy percnyi ideje sem maradt, hogy összeszedje gondolatait. Elvesztette minden akaratát vállalkozó szellemű barátnőjének hatása alatt. Lassan ment a kút felé s hívogató szavával odacsalta legkedvesebb kecskéjét.

Éppen kiöntötte a második vödört a nagy kővályuba, midőn Brisa feléje jött egy zöld ággal integetve s teljes erejéből kiáltotta: Schyneis, Schyneis! S ő, mint egy jól idomított állat, ha nevét hallja, futott barátnője elé kitért karokkal. Érezte, hogy átkarolja, de nem mint egy játszótárs. Brisa oly pompásan játszott a szerető szerepét, hogy Schyneis ölelgetés közben

kérdezte magában, vajjon barátnőjének nincs-e ezen a téren nagyobb tapasztalata, mint amennyit eddig bevallott. Kissé félénk barátnőjét olyan szenvedélyes erővel szorította magához erős karjaival, mintha valóságos szerelmes ifjú lenne. Hátrahajtotta fejét s megcsókolta megfeszült nyakát, végig csókolta vállát és karját, ahol üdítő hűvösség futott végig rajta, félre húzta a leány ruháját s arcát mezítelen keblére szorította. A kalap hátracsúszott, de mivel szíjjal megerősítette, nyakán függve maradt s eltakarta a felbomlott női haját. Nem maradt így sokáig, félve, hogy Arkas felismeri; behúzta a félig elalélt Schyneist a bokorba, ahol a sűrű lomb eltakarta a szakadék túlsó oldaláról jövő minden pillantás elől.

Brisa a magas fűbe dőlt s alig tudta visszafojtani hangos kacagását, hogy el ne árulja magát. Schyneis nem csatlakozott ehhez a hangos vidámsághoz; lihegett, miközben ruháját igazította, s félénk pillantást vetett barátnőjére, amit ez vagy nem vett észre, vagy nem törődött vele.

- Hagyd már abba ezt az ostoba vihogást, - szólt Schyneis. - Hadd hallgatódzzak.

Azt képzelte, hogy lépéseket hall. Noha a szakadék oldalai meredekesek voltak, mégis azt hitte, hogy Arkas talán át tud jönni s remegett erre a gondolatra. Brisát is hirtelen rettegés fogta el s mindketten hallgatództak. De csak a kecskék nyugtalan bégetését hallották a kút mellett.

Midőn a két leány végre ki mert jönni a bokorból, a másik oldalon az ösvény olyan üres volt, mintha sohase járt volna rajta senki.

Schyneis tekintete egészen odatapadt. Brisa vizet húzott a vályúba a szomjas kecskéknél s leült egy nagy kőre.

- Mit állsz ott s mit nézel? Már rég elment.

Schyneis nem felelt. Mezítelen vállának rángásai elárulták, hogy sír.

- Azt kellene hinni, hogy rosszul sikerült a dolog, - szólt Brisa bosszúsan. - Mi van azon sírnivaló, hogy minden úgy történt, ahogy óhajtottuk? Most nem fog egyhamar visszajönni, arról jól állok.

- Bár sohase hallgattam volna erre az ostoba ötletre. Téged persze mulattat a dolog.

- Hát ez a köszönet önfeláldozásomért! Az a bajod, hogy nem úgy rendeztem a dolgot, hogy ő átjöhetett volna, s mikor legszebben megy a játék, ő lép az én helyembe.

Schyneis mérges pillantást vetett rá s botjával nagyot ütött egy hosszúszakállú kecskebakra, mivel ez az egyik kecskének udvarolni kezdett.

Brisa gúnyosan nevetett.

- Ez volt a pásztoróra! Ha fiatal pásztorrá változtam volna, neked mindenesetre mulatságosabb lett volna, mondhatom, hogy nekem is, kedvesem.

A kalapot szalagjánál fogva karjára akasztotta s mint egy kosarat lóbálta, így ment vissza kerülővel a kunyhókhoz, Schyneis pedig visszahajtotta a kecskéket a legelőre.

VII.

Midőn a pásztorok egy kis idő múlva levonultak a téli faluba a tó mellé, világossá lett mindenki előtt, aki még eddig nem tudta, hogy Arkas ismét szakított Schyneisszel. Az ő kis háts lova járt ezzel legjobban. Míg a múlt évben a hegyi ösvényen kínlódott, izzadva Schyneis sajtárai, kannái és kosarai alatt s még egy-két beteg gödölyét is kellett hurcolnia, amelyek kellemetlenül kapálóztak: most olyan kényelmesen és szabadon lépegetett gazdája alatt, mintha házas ember ülne a hátán. Mert ezek mind kényelmesen ültek kis lovukon, legfeljebb egy-két nyulat vittek a nyereghez kötve és egy dárdát a ló sörényén keresztül fektetve, míg az asszonyok lefelé vánszorogtak, majdnem egészen elborítva a tehertől, amelyhez még a kis gyermekek is tartoztak. A szerető figyelmessége ritkán élte túl az esküvőt, - legalább Arkádiában.

Ezúttal Skylax lovának kellett kínlódnia.

Mihelyt a gyapjú készen volt az elküldésre, régi szokás szerint sorshúzással állapították meg, hogy melyik fiatal ember vigye el Korinthosba. A sors Arkast jelölte ki. Ez kellemetlen csalódás volt Schyneisre, mert ezáltal egy titkos terve semmisült meg; őt nem kérheti meg semmiféle szívességre. Azonban Arkas, aki a sorshúzásnál nem volt jelen, mindnyájuk nagy meglepetésére kijelentette, hogy ő nem akar elmenni. Most Skylax lett a szerencsés kiválasztott; annál boldogabb lett Schyneis.

A nap még nem emelkedett a hegyek fölé, midőn Skylax három teherhordó lovát lehajtotta a tóhoz. Egy jól ismert hang, amely nevén szólította, megzavarta abban a mulatságában, hogy a legelső lovat éles kavicsokkal igyekezett azokon a helyeken eltalálni, ahol nem védte kosár vagy csomag. Vidám meglepetéssel nézett hátra: valóban Schyneis volt az, aki ahogy csak tudott, sietett lefelé a meredek ösvényen, pedig elég kényelmetlen út volt.

Skylax káromkodások közt megállította lovait. Schyneis ott termett mellette s átadott neki egy csomagot.

- Ez a legfinomabb gyapjú, amit összeválogathattam, - szólt nehezen véve lélegzetet. - Arra kérlek, hozz érte nekem cserébe egy korsó finom kenőolajat.

- Ej, ej! milyen hiú lettél! S mit kapok jutalmul?

- Hát mit kaphatsz, te bolond? - felelt Schyneis s ügyesen kiszabadítva magát kezéből, máris fenn volt az ösvényen.

Schyneisszel nagy változás történt a kút melletti jelenet óta. Brisa kedveskedése, amely nem a barátnő ölelgetése volt, felébresztette benne saját testének érzését. Azóta a legaprólékosabb és legszeretőbb gondoskodással ápolta. Étél és ital, ruházat, fekvőhely, s még a víz is, amelyben mosdott vagy fürdött, mindezek nem rabszolgák voltak ezentúl, akik testét szolgálták, hanem papnők, akik imádták. Csakhogy e papnők egyike sem sokat ért; hogy bőre síma és puha maradjon s hogy megvédje a nap gonosz pillantása s a szél durvasága ellen, nem volt más egyebe, mint zsír és lámpaolaj. Most ezen is segíteni kell. Számlálta Skylax hazatérésének napjait. Gyakran minden ok nélkül levetkőzött, noha az idő már hűvös kezdett lenni s figyelmesen vizsgálta testét, vajjon nem talál-e valami hibát vagy csak a legcsekélyebb kivetnivalót rajta. Nem kételkedett azon, hogy alakja még tökéletesebb lesz s bőre aranyosabb a korinthusi varázsszer hatása alatt.

Végre megérkezett Skylax.

- Nem nagyon nagy, az igaz, - mondta csalódottan, midőn kezébe vette az agyagkorsót. - De legalább ez a legfinomabb?

- Ej, kedvesem, a legfinomabból az egész gyapjúdért sem kaptál volna többet, mint ennyit, - felelt Skylax nevetve s átadott neki egy nagyon kicsiny olajos korsócskát égetett agyagból, kifestve és megaranyozva.

Schyneis óvatosan kezébe vette és nézegette. A korsócska gyönyörű szép Aphrodité volt, kagylóban, mely kétoldalt úgy nyílt szét, mint két aranysávos szárny; az istennő teste rózsaszínű volt, hosszú aranyos hajjal, kék hullámok játszadoztak lábai körül s vállain violaszínű fátyol lebegett. Kis nyílása az istennő feje fölött olyan volt, mint egy vízi liliom s viaszpecséttel volt lezárva.

- Ezt csak így becsomagolva árulják. Ez az, amit Aphrodité nagy templomában használnak fenn a várban és olyan finom, hogy ez a kis korsócska az egész völgyet megtölthetné kábító illattal. Ha a másiktól egy maréknyit veszel s ebből egy pár cseppel öntesz bele, úgy bekenheted magadat, mint egy királyné.

- Jó... de hát... azért a korsóért odaadtad az én finom gyapjúmat mind?

- Igen, és a kis korsócskát a magaméból vettem, mert gondoltam, hogy te nagyobb edényt reméltél.

- Skylax, milyen jó vagy te! Hogyan köszönjem ezt meg?

- Majd megváltik. De tudod-e, mit mondott nekem az asszony, akitől vettem? «Nem fogod megbánni, - mondta, - mert neked lesz hasznod belőle.»

- Asszonyi fecsegés! De ez olyasmi, amire jól kell vigyázni, - szólt Schyneis s hazafutott kincsével.

VIII.

Amíg Arkas Schyneisnek udvarolt, igyekezett Brisával is jó viszonyban lenni, mint ahogy a kérelmező keresi a király kegyeltjének jóindulatát. Belül azonban haraggal volt iránta. Az volt a gyanúja, hogy barátnőjével együtt gúnyolódott rajta; s minthogy Schyneisre nem tudott haragudni, egész keserűségével Brisa ellen fordult. Ez megérezte női ösztönének biztosságával, hogy Arkas nyájassága nem neki, Brisának szól, hanem Schyneis bizalmasának, s ez még növelte azt a rosszindulatot, amellyel barátnőjének úgy sem nagyon kedvelt imádója iránt viseltetett.

De mivel most azt hitte, hogy Schyneis végleg elutasította Arkast, felébredt benne a győző nagylelkűsége és a nő részvéte. Nem mintha a maga számára akarta volna megnyerni. Távol volt tőle a gondolat, hogy horogra csalja azt a halat, amelyet barátnője visszadobott a vízbe, miután véresre marta magát a horgon. De mint egy jószívű erdei nimfa, bekötteti sáslevéllel a sebét, hogy el ne vérezzen. Testvéri érzéssel akart hozzá közeledni, miután néhány hónap elmúlt.

Kezdetben úgy látszott, hogy Arkas észre sem akarja venni Brisát, de később megszelídült s beszélgetni kezdett vele közömbös dolgokról.

- Jer el ma este a labdajátékhoz, - mondta neki egy napon. - Mért húzódol minden mulatságtól?

- Mert nincs kedvem mulatni.

- De miért nincs, hiszen fiatal vagy és erős?

- Láttam valamit, - súgta Arkas titokzatosan.

- Mit? Talán csak nem önmagadat?

- Bárcsak magamat láttam volna! - mondta különös mosolygással, amelyet Brisa jobban megértett, mintsem ő sejtette.

- Ha az ember önmagát látja, meghal. De mit bánt téged, hogy mást láttál?

S addig kérdezgette, amíg mindent el nem beszélt.

Brisa összecsapta kezzeit:

- Nem tudom elhinni, amit mondasz.

- De csak hihetek saját szememnek!

- Schyneis sohasem titkolt el előttem semmit.

- S ha ezt eltitkolta, bizonyosan eltitkolt még sok egyebet is, - mondta Arkas, noha csodálkozott azon, hogy Brisa nem tud semmit a dologról. Azt remélte, hogy kicsal belőle sok más is, ami nyomra vezetné bosszúját.

- S hogyan jöhetett egy ilyen vándor a hegyeken keresztül anélkül, hogy hallottunk volna róla!

- folytatta Brisa, s mialatt kiemelte a dolog valószínűtlenségét, élvezte azt a ravaszságot, amivel az egész kalandot rendezte.

- Igen, ez a legcsodálatosabb, - mondta Arkas fejét csóválva.

Brisa hallgatott, nehogy kétséget keltsen benne.

- Most már tudom, hogy történt ez, - mondta Arkas másnap Brisának. - Igazad van, idegen vándor nem jöhet észrevétlenül a hegyeken keresztül. Egyik isten volt az, aki őt meglátogatta.

Brisát annyira meglepte ez az ő hirtelen apotheosisa, hogy alig tudta visszatartani vidámságát s megőrizni arcán a csodálkozás kifejezését. Mi jut eszébe ennek a fiúnak!

Azonban Arkas oly sok okkal tudta nézetét támogatni, az istenektől kegyelt halandó leányoknak annyi példáját juttatta eszébe, hogy végre Brisa is elfogadta Arkas véleményét. Most már azon tanakodtak, melyik isten lehetett ez, s végre abban állapodtak meg, hogy minden Hermes mellett szól, akinek szent hegye, Kyllene, nincs is messze tőlük.

Arkastól azonnal Schyneishez sietett s vidám nevetés közt tett minderről jelentést.

- Én nyerek vele legtöbbet, - tette hozzá Brisa, - mert egyszerre isteni méltóságra emelkedtem. Remélem, jut majd nekem bőven áldozati ajándék.

- Egyszer elbolondítottuk, de nem szolgált rá, hogy folyton bolonddá tartsuk, - mondta Schyneis szigorú hangon és rosszaló tekintettel - ez a gondolata megható, de nem nevetséges, sőt éleseszűnek is mondhatnám.

Ez hízelgő is volt rá nézve. Miért lett volna ez lehetetlen? Nem szerethetné őt egy isten? talán nem elég szép? Nem volt rá szükség, hogy előbb a tükörbe nézzen, ha erre a kérdésre feleletet keresett.

- Egészen bizonyos, - mondta Brisa - hogy a dolog nem nevetséges, sőt bizonyos tekintetben bosszantó. Biztos vagyok benne, hogy minden fáradságunk hiábavaló volt. Ő visszatér, még hevesebben, mint előbb. Mivel egy istent tudtál magadhoz édesgetni, ez még csábítóbbá tesz az ő szemében.

Erre megijedt Schyneis s elkezdett jajgatni. Brisa megigérte, hogy Arkast eltéríti ettől a szándékától.

- Sokat gondolkoztam ezen, - mondta másnap Arkasnak - s most már tudom, miről ismerheted meg, vajjon isten volt-e az az idegen.

- Hogyan? - kérdezte Arkas.

- Tudjuk, hogy az istenek a halandó leányokat nemcsak multság kedvéért keresik fel, hanem azért is, hogy hősök teremjenek, akik nagy tetteket hajtanak végre, amilyenekre emberi teremtmények maguk nem volnának képesek. Tehát ezek az anyák sohasem maradnak meddők. Ha tehát Schyneisnek nem lesz gyermeke, ez biztos jele annak, hogy az idegen vándor halandó ember volt. Ellenkező esetben könnyen meggyőződhetünk róla, vajjon a csecsemő félisten-e, mert ezek már pólyában meg szoktak fojtani egy-két kígyót vagy más módon tüntetik ki magukat.

Ez a mese tetszett Arkasnak s elhatározta, hogy megvárja, milyen jelet hoz majd az idő. Mindig leste Schyneist, tánc és játék közben, munkánál és szabad idejében. De sohasem látta, hogy hirtelen elsápad vagy rosszul lesz; mozdulatai nem lettek nehézkesebbek vagy óvatosabbak, amint a hónapok multak. Sőt ellenkezőleg, midőn a tavasz közeledett, még jobban visszanyerte élénkségét és egészségét.

- Nos? - kérdezte Brisa végre, - elhiszed már?

- Igen. Ez nem lehetett isten, és őszintén szólva, nagyon örülök neki,

- Mit? Hiszen ebben reménykedtél! Mert különben biztos, hogy titkos szeretője van.

- Ez igaz, de mégis folyton aggódtam, hogy teste elveszti leányos karcsúságát.

- Ezt értem. De talán csak nem vagy olyan férfi, aki egy leány után szalad, aki odaadta magát egy jött-ment idegen vándornak.

Most Arkas kezdte Schyneist védeni:

- Ő szabad volt; ki róhatja fel hibául, hogy használta szabadságát? Igen, ha szemére lehetne vetni valami rossz cselekedetet, ami gonosz indulatról tesz tanúságot... De ezt senki sem kérheti tőle számon, mert senkinek sincs követelni valója rajta.
- De hát mit akarsz! - tört ki Brisa, kétségbeesve Arkas kiszámíthatatlansága miatt.
- Bírni akarom őt s egyszer majd mégis az enyém lesz.

IX.

Brisa közölte Schyneisszel az új hadüzenetet.

- De én nem akarok, én nem tudok... - mondta Schyneis.

- Erre csak egy mód van.

- Mi az?

- Rossz oldaladról kell magadat mutatnod; valami gonoszat kell tenned. Most az egyszer bízott benned, hogy te olyan rendkívül jó vagy.

- Milyen ostoba gondolat! Hogyan juthat erre alkalmam?

- Hát akkor az lesz a legjobb, ha feleségül mégy hozzá... Jó férjet kapsz.

- És sántító szerencsét.

- Jobb egy sánta, aki velünk marad, mint egy másik, aki egészséges lábaival odébb áll.

- Ez igaz, de én igazi arkádiai leány vagyok: énnekem nemcsak a menyasszonyi fátyol kell, hanem a pásztoróra is.

Az oly régóta megvetett Arkas, úgy látszik, nem tudta megajándékozni olyan pásztorórával, amilyenről Schyneis álmodozott. Anélkül, hogy sejtette volna, ez a történet az istenről elrontotta a dolgát; Schyneis most még követelőbb és elbizakodottabb lett.

Már aznap este, midőn a fiatalság összegyülekezett, kitűnt, hogy Arkas szava nem volt üres fenyegetés. Olyan hirtelen volt az átmenet eddigi visszavonultságából a megújított udvarlás-hoz, hogy mindenki észrevehette, elsősorban Skylax, aki emiatt kénytelen volt visszavonulni. Az oroszán területén nem tanácsos más vadnak is vadászni; s aki meg merte ezt tenni, amíg ő betegen feküdt barlangjában, vonuljon gyorsan vissza, ha ismét mutatkozik. S habár Arkas nem volt hatalmasabb, mint a többi, sőt a legfontosabb körülmény, Schyneis vonzalma tekintetében mögöttük állott: mégis az a szenvedély, amely egész lényét eltöltötte, s az a kíméletlenség, mellyel célja felé tört, határozott elsőbbséget biztosított neki. Ő volt az oroszán s az első bögés már elkergette a többieket.

Mivel Schyneist szépsége az első sorba állította a leányok között és mivel annyit beszéltek Arkas szenvedélyéről, ez a változás általános figyelmet keltett. Úgy látszott, mintha minden szerelmi versengés megszűnt volna, hogy nyugodtan szemlélhessék ezt az élet-halálharcot s okuljanak belőle. Így pihennek a harctéren a fegyverek, mikor a két ellenséges fél legnagyobb hősei csapnak össze; barát és ellenség békességes kört alkot, hogy tanúi lehessenek a döntő harcnak s védő sorompót alkotnak a párviadal számára.

Arkasra nézve az ő jogának a többiek magatartásában nyilvánuló elismerése csak ösztönzésül és biztatásul szolgált. Elmúlt az az idő, amidőn a fiatal leányok vihogva összedugták fejüket s úgy bántak vele, mint szerelmes bolonddal, aki nem tudja elrejteni érzelmeit; az ő szemükben ez most már nem nevetséges gyengeség volt, hanem büszke mezítelenség. Ezáltal olyan előnyhöz jutott, mint az ökölvívó, ha ellenfelét arra kényszeríti, hogy a napsütéssel szemben állva küzdjön. Mert amennyire ez őt erősítette és biztossá tette, épp annyira megzavarta s megfélemlítette Schyneist. Elhagyottnak és saját erejére bízottnak érezte magát, mint aki be van zárva támadójával együtt a segítség reménye és a menekülés lehetősége nélkül. S legjobban gyengítette őt az, hogy a közhangulat már legyőzöttnek tekintette s gyakran jutott ez kíméletlen módon tudomására.

- Meg kellene adnod magadat, kedvesem, - mondta öreg nénije. - Mennél inkább ellentálasz, annál keményebbek lesznek a feltételek. Hidd el nekem, én ismerem a férfiakat (háromszor volt férjnél a jó asszony), ha egyszer megnyertek bennünket, meg tudják torolni mindazt, amit miattunk szenvedtek, amíg sóhajtoztak. A jóllakott kutya már nem ugyanaz, mint amelyik eleséért kuncogott. Gondold meg idejében.

- S ki mondja, hogy engem megnyer? - kérdezte Schyneis dacosan.

- Most gágog a libácska! Ha egy férfi olyan igazán akar, mint Arkas, nem sokat használ...

Az ilyen figyelmeztetés izgatta Schyneis büszkeségét, de meg is ijesztette, úgy hogy a győzelemben biztos önérzet s a kétségbeeső csüggedés között ingadozott.

Néha olyan biztosnak érezte magát ellentálló erejében, hogy részvételt volt támadója iránt s le akarta téríteni reménytelen útjáról. Harmadszor is valami ravaszsághoz kellene fordulni s gyakran gondolt Brisa tanácsára, hogy rossznak és gonosznak mutatkozzon, mikor a leskelődő Arkas azt hiszi, hogy nem látják.

Voltak órák, midőn azt hitte, hogy szabadulásának ez az egyetlen útja. Mert már majdnem egészen a férfiúi akarat hatása alá került. Gyakran ernyesztő fáradtságot érzett tagjaiban, sőt valami vágyódás vett erőt testén, mivel érezte, hogy vágyódnak utána, mintha láthatatlan ölelés tartaná lekötve.

X.

Egy szép májusi napon Schyneis sietve ment le az ösvényen, amely mint egy szürke kígyó kanyargott a zöld lejtőn lefelé a tóhoz. A hegyoldal körülzárta a csendes völgyet s a tavasz buja pompája egészen elrejtette a köves talajt. Mindenütt ragyogtak az aransárga, virágzó reketyebokrok, míg az olajfák és a fehérnyárfák a reggeli szellőben hajladozva, ezüstös ragyogással töltötték be az egész területet. Mintegy ellentétül a lombok e nyugtalan tüzes és ragyogó színeivel szemben, köröskörül magas ciprusfák mozdulatlan, sötét piramisai s barna lombozatú tölgyfák emelkedtek a víz fölé. A bükkfa fodros, selymes lombja kellemesen ringott s a szemet gyönyörködtetően ragyogott friss szépségében.

Mintha minden bokornak és minden fának megvolna a maga hangja, úgy csattogott mindenfelől a fülemile éneke, hívogatva és felelgetve. S nem volt egy kis kőfelület sem, amelyen ne suhantak volna tova fémfényű gyíkok gyorsabban, mint a szempillantás.

Minderre a pompára égetően süttött le a májusi nap, mintha mutatni akarná, hogy a nyári napnak már megvan az ereje. De Schyneist eléggé védte az égető napsütés ellen a ruhával telt nagy kosár, melyet fején vitt. Egy kisebb kosarat vitt a karján; ebben volt az olajos korsó és az a bájos Aphrodite-korsócska, amely mintha viszonozná aranyos díszével az ő kedveskedő pillantásait.

Másnap kellett a törzsnek fölkerekedni a nyári legelőre; épp ideje, hogy kimossa a fehérneműt. Arra is elég oka volt, hogy megfürödjön és csinosítsa magát, mert este multság lesz. Skylax-szal fog táncolni! Ez alkalommal biztos volt, hogy Arkas nem zavarja. Ez mindig távol tartotta magát a tánctól testi hibája miatt, míg Skylaxot rendesen előtáncosnak választották. Milyen szép este lesz ez!...

Ott, ahol a meredek sziklacsúcsok benyomultak a vízbe, a nagy tó kitárult csillogó hullámaival. Távolabb kék színben ragyogott, egészen messze a hegyi erdők tükröződtek felületén, míg itt-ott egy-egy havas hegycsúcs szórta be fehér foltokkal. Azonban ez a körülzárt öböl, amelynek partján Schyneis csakhamar megállott, olyan tiszta és olyan zöld volt, mintha ő adott volna fényt és színt a bokroknak és fáknak, melyek fölötté voltak, de mégis megtartott magának annyi gazdagságot, hogy amazoknak szépségét is táplálhassa, amíg tükörképük kristálytiszta mélységébe, mint egy ifjító forrásba merül.

Gondosan mosta Schyneis egyenként a fehérneműt s kiteregette az áttüzesedett kövekre. Azután elővette a kis kosarat a kenőcsös korsóval s vagy húsz lépéssel odébb ment, oda, ahol a fürdőhelyet kiválasztotta magának. Egy vén tölgyfa annyira kihajolt a vízre, hogy ráncos törzse mint egy csónak feküdt a tavon. A homokos talaj itt puha és síma volt. Fényes sávokban ragyogott rajta a nap fénye s a víz ragyogó csillogásának visszfénye megremegettette a fák koronáját, midőn a legalsó levelektől, melyek beleértek a vízbe, felszökelt egészen a legfelsőig, amelyek élesen elváltak a levegő kék háttérétől.

Köntösét csakhamar a fatörzsre dobta s miután büszke tekintettel simogatta végig mezítelen testét, húzódozva lépett be a hideg tóba. Egy ágba kapaszkodva néhány lépést tett előre, mindjobban borzongva, míg a víz melléig nem ért, s ekkor már egy párszor alá mert merülni. Mikor már megszokta a hideg vizet, nyugodt élvezettel adta át magát a fürdés gyönyörének. És ez öröm közepette teljesen élvezte az őt körülvevő tájék szépségét: az árnyékokat, melyeket a lombokon keresztül törő napsugarak megszággattak, a víz remegő tükörképét, a vakító fényt köröskörül a zöld hegytetőkön s a kilátást a tó ragyogóan csillogó vizére.

A parton két vadgalamb vonta magára figyelmét. A hím felfújta mellel turbékolt párja körül, emez szorgalmasan kapkodott csőrével a fűben s úgy tett, mintha egészen egyedül volna, s hirtelen megfordult, valahányszor udvarlója elébe került. De ha egészen melléje került, kitérte szárnyait s a legközelebbi kőre repült, ahova a hím azonnal követte.

Schyneis nevetett s Arkas jutott eszébe. De úgy látta, hogy a galamb visszautasítása nem olyan komoly, mint az övé. Így nézegette őket egy kőn fekvő vállát és keblét szárítva a meleg levegőn, míg lábai élvezték a síma vizet, melynek átlátszó fényessége mintha zölde kristályfénnyel vonta volna be tagjait. Abban a kosárban volt egy sokkal jobb kenőcs puha bőre számára, s most már itt volt az ideje, hogy ezt használja is. Felállt s a fához ment, ahol az ágak közé dugva hagyta kosarát. Pazarul öntötte az illatos olajat nyakára és keblére, azután vett egy keveset a kis Aphrodite-korsócska tartalmából s gondosan bekente vele egész testét.

- Ej, ej! gilice, hát ez idecsalogat? Biz' ezt érdemes megszagolni! - kiáltá pajkosan, mivel a galamb a partról a tölgy legkiállóbb ágára röpült, ahol a hím azonnal mellé telepedett.

Schyneis még egyszer lebukott a vízbe s gyönyörködve nézte, hogy zsíros, fényes bőre hogyan löki el magától a vizet s csak egy pár csepp tapadt rá. S midőn lenézett, ott látta maga körül a legtisztább tükröt; a kis hullámfodrot körülzárta egy olaj gyűrű, mely a vizen úszott. Saját képe körül ott látta maga mögött a partot, világosan szembetűnő részleteivel: a sziklák sárgás zuzmó s a még sárgább rekettye. Valami fehérség mozgott köztük s hirtelen ismét eltűnt. Nem tévedhetett: emberi alak volt. Mozdulatlanul meredt Schyneis tekintete a tükörbe, amely csakhamar egy fejet és vállat mutatott neki, amint a sárga virágzó bokorból előtűnik, alig ötven lépésnyire fent a hegyoldalon s éppoly mozdulatlanul áll, mint ő. A tükörben nem lehetett felismerni az arcot, de ő olyan biztosan tudta, mintha szemtől-szembe látná, hogy ki lehet az, aki a fürdőben meglesi.

Nem szeméremérzés volt az, ami Schyneist eltöltötte, midőn ott állott meztelenül imádója szeme előtt, amint a ragyogó déli nap rásütött nedves, fényes bőrére s csupán térdig takarta el a víz átlátszó leple, felső testére pedig a lomboknak fényben rezgő árnyéka vetett fátyolt. Szeméremérzés? Miért? Mintha testét nem volna szabad mutatni! Egy isten előtt is kitérhetné szépségét! Csakhogy szabadságát zavarta meg Arkas, nem élvezheti tovább a fürdés gyönyörét, a fiú véget vetett ennek az ártatlan öröme! És most, amidőn reá gondolt, érezte azt a vágyódást, amellyel Arkas tekintete végig simogatta testét, amit eddig csak sejtett. Haragudni akart, ehelyett azonban részvét s félig megvető szánalom töltötte be szívét.

Bár csak ki tudná őt gyógyítani szenvedélyéből s önmagát megszabadíthatná tőle. Meg akarta szabadítani Arkast önmagától s önmagát Arkastól. Brisa tanácsa jutott eszébe: ha rossznak és megvetésre méltónak tudna mutatkozni...

A tölgyfa ágán a hímgalamb még szerelmesebben turbékolt, mint előbb, s úgy látszott, hogy a nőtény nem akarja vágyát kétségbeesésig fokozni. Már nem igen mozdult, ha testük érintkezett, s ha lebegtette is szárnyait, ez inkább csak azért történt, hogy mutassa, milyen bájosak ezek a mozdulatai, nem pedig azért, hogy elmeneküljön.

Míg Schyneis ezt a megfigyelést tette, hirtelen eszébe jutott valami: mi lehetne utálatosabb és megvetendőbb, mint ha kővel dobna meg ezt a galambpárt, amely háromszoros védelem alatt áll: védi őket védtelen bizalmuk, szentségük és a szerelem oltalma, mely még a vadállatot és a kígyót is sérthetlenné teszi. Hirtelen lehajolt, felvett egy darab követ a homokos talajról, - egy nagy, éles tűzkövet. A galambok figyelmesekké lettek e mozdulatra, fejüket kissé ferdén lefelé fordították s ezáltal feléje irányították kifejezéstelen, fehérkarikás szemüket. Azután zavartalanul tovább enyelegtek.

Nem, ezt nem teheti meg! ez nagyon is aljas lenne! De hisz épp ilyesmit akart tenni! Csak egy pillanatig legyen keményszívű! Egy gyors pillantás meggyőzte, hogy senki más nincs közel-

ben, aki bevádolhatná szentségtörés miatt. Míg saját biztonsága miatt aggódott, alábbhagyott a részvét áldozatai iránt s még szégyelte is kissé magát: tehát mégsem voltak egészen védtelenek Aphroditének ezek a szent galambjai, ha büntetést és vérbosszút mérhetnek reá.

Leányos módon vállán keresztül dobta a követ. Ágak recsegték, nehéz, megijesztett szárny-csattogás hallatszott, s a hím galamb ott feküdt és vergődött a vízben, amely vörös lett körülötte. Amily beszédes volt szerelmi mámorában, éppoly csendes lett a halálküzdelemben.

Hangos jajszó akart kitörni Schyneisből, midőn feléje közeledett, de elfojtotta. Még egy utolsó hazugságra volt szükség: vad démoni nevetést erőltetett magára, amely úgy hangzott a sziklák közt, mint a vadásznimfák vad kurjongatása s őt magát is megijesztette, midőn a visszhang visszaküldte. A víz még fel volt zavarva hirtelen mozdulatától s a galamb szárny-csapásaitól; nem szolgálhatott tükörül. Midőn végre hátrafelé mert tekinteni, látta, hogy Arkas fent bicegve eltávozik; s ezt a bicegést sohasem látta ilyen kínosnak; úgy érezte, mintha ő tette volna sántává.

Amint Arkas alakja eltűnt, felugrott és óvatosan megfogta a madarat. A galamb dühösen csapkodta csőrével Schyneis karját. Jobb szárnya mellett szivárgott a vér s mellén összetapadtak tőle a tollak. Gondosan megmosta ezt a helyet s látta, hogy a seb olyan, mint egy hosszú szakadás, melyet csakhamar ismét elfödött a kitóduló vér.

Miután kivitte a madarat a partra és letette a fűbe, egy rossz ruhát darabokra tépett s bekötötte vele előbb a madarat, azután a saját karját, melyet az véresre csapkodott. Csak ezután öltözködhett fel s tette be a száraz fehérneműt a kosárba. A kis kosarat megtöltötte puha tölgyfa-levéllel s azután elhelyezte a bekötözött madarat a kényelmes fészekben.

A faluban találkozott Brisával, aki rögtön kérdezte, vajjon találkozott-e Arkassal; mert ez elrohant mellette, anélkül, hogy ránézett vagy köszöntötte volna. Mi történhetett vele?

- Mi van ott? - kérdezte, amint meglátta a madarat a kosárban. - Szegény jószág! Bizonyosan a héja tette így tönkre.

- Csakhogy ez a seb nem olyan, mintha héjakarom okozta volna. Nem gondolod, hogy köütéstől eredhet?

- Mi jut eszedbe? Ugyan ki bánhat ilyen gonoszul a szent madárral? A leggonoszabb fickó sem hajítaná meg kövel.

- Igazad van.

- Milyen boldog vagy, hogy megfürödhettél. Nekem egész nap köpülnöm kellett. Milyen ragyogó a bőröd s illatos, mint egy virágos oltár!... Menjek majd el érted?

- Nem tudom, hogy elmegyek-e. Fáradt vagyok és nem jól érzem magamat.

- Sokáig voltál a fürdőben. Majd elmúlik.

De Schyneis nem ment el a mulatságra. Brisát elküldte magától s Skylax könyörgése sem hatotta meg. Egyedül maradt a sötét kunyhóban s nem vette le szemét a falevéllal megtöltött kosárról, melyben a galamb feküdt, az ő szabadságának és győzelmének záloga; de ez a gondolat nem okozott neki nagy örömet. Óránkint változtatta a kötést és megmosta a sebet; s a galamb minden egyes alkalommal dühösen csapott karja felé. Késő éjjel végre ivott egy kis vizet és evett egy pár szem kölest.

Schyneis világos reggelig hanykolódott fekvőhelyén álmatlanul s gyakran sírt bosszúságból és csüggedésből. A fuvola hangja, az éneklés és kiabálás odakint inkább gúnyolni látszottak őt, mintsem hívogatni, és bekent testének ünnepi illata, mely csak ezen a szűk, bezárt helyen terjeszkedhetett, beteggé tette, mintha bosszút akarna rajta állni, mert nem engedte meg, hogy elvegyüljön a tavaszi levegő és a virág illata, a fenyőfáklya és gyantás bor erős szaga közé.

XI.

Schyneis győzelmének híre gyorsan elterjedt s Arkas magaviselete meg is erősítette a hírt. Sokan elvesztették fogadásukat, de még nem nyugodtak bele: csak szeszély! csak várjatok! majd visszajön s erőszakosabb lesz, mint előbb. Mások töprengtek: hogy tudta Schyneis ezt elérni? Brisa előbb úgy tett, mintha épúgy csodálkozna, mint a többiek, de csakhamar titkolódzó arcot vágott s elkezdett sugdolózni itt is, ott is, hogy Schyneis a vén boszorkánytól szerelmi ellenmérget szerzett. Ezt elhitték neki. A fogadásokat kifizették s a boszorkány nagyon divatba jött. Ha ezt meg tudta tenni, akkor mindent tud: megszüntetni a meddőséget, állatokat megbabonázni s varázstükörben mutatni a jövőndőt.

Hónapok múltak s Arkas nem igen mutatkozott. A legtöbben nem is beszéltek már erről az esetről; egyesek vigasztalódni igyekeztek, mert habár Schyneis volt a legszebb leány, voltak azért mások is, akikre érdemes volt ránézni. A kövér Myro nem mulasztott el egy alkalmat sem, ha együtt voltak, hogy melege ne legyen s ne kelljen keblén kinyitni ruháját, vagy hogy fel ne emelje köntösét térdéig, mert a fű nagyon nedves, és így jött a tömeg közé Arkas oldalán. Sokat beszéltek is róla és kinevették. S bátyjáról is, a hosszú Skylaxról, aki szépen visszavonult, amíg Arkas jelentkezett az ő jogaival. Schyneis mondta is, hogy hálás Skylaxnak, mert nem engedte, hogy verekedésre kerüljön a sor ő miatta. S elhatározta magában, hogy alkalom adtán ezt neki is meg fogja mondani.

Egy nyári napon a leányok elszéledtek az erdőben s gombát szedtek. Schyneis és Brisa, akik együtt mentek, hirtelen segélykiáltást s halk nyöszörgést hallottak. Óvatosan közeledtek a bokorhoz, ahonnan a hang hallatszott. Egy összezúzott és letiport, erős és undok szagot terjesztő gombarakáson fekvé találták Myrót. A többi pásztorleány is odajött mindenfelől. Semmi mást nem hallhattak a nyöszörgő leánytól, csak Arkas nevét. A leányok csodálkozva néztek egymásra s nem értették: ha vele volt, mit panaszkodik ezen? Hiszen régóta vágyódott erre. Végre elmondta a dolgot. Míg térdenállva gombát szedett, Arkas hirtelen ott termett és feldöntötte. Arca olyan vad és különös volt, hogy azt hitte, egy démon szállotta meg s meg akarja őt ölni. Segítségért kiáltott, könyörgött és ellenszegült. Most hirtelen Schyneisre támadt:

- Te tetted őt örültté! Te vagy az oka szégyenemnek!

Ez a szemrehányás Myro részéről olyan váratlanul jött s olyan ostobának látszott, hogy Schyneis első percben meg sem értette. Mit! ez a buja leány mindent megtett, hogy Arkast megnyerje s még ő tesz szemrehányást Schyneisnek, hogy nem hódította el előle! Mi oka volt Myrónak jajgatni? Másképp történt, mint ahogy ő várta? Ez így szokott lenni... megkérdezheti az asszonyoktól. Azt hiszi, hogy kis gyermekek vagyunk, akikkel mindent el lehet hitetni?

Myro újra jajgatni és sírni kezdett, folyton szidta Schyneist. A többi leány is belevegyült a vitába s általános veszekedés lett belőle.

Eközben odajöttek Myro fivérei. Néhány szóval elmondták nekik a történeteket. Az idősebb, Phylax, nagyon dühös lett s hűgát fenyegette, elárasztva őt szidalmakkal. Skylax arcán azonban a haragos ráncok nem tudták elrejteni a megelégedett mosolygást szemében.

- Ezt nem viszi el szárazon, csak légy türelemmel, húgom! - mondta mély hangon s nem vetette fel szemét a földről. De mindjárt aztán Schyneisre bandzsított, hogy lássa férfias magatartásának hatását, s azt találta, hogy meg lehet elégedve: a leány arca félelmet árult el. Nagy aggodalom vett rajta erőt arra a gondolatra, hogy harcba keveredhetik egymással ez a két férfiú, akik mind a ketten szeretik őt, s hogy gyilkosság lehet a vége s ennek az ő homályos érzése szerint ő maga is oka. Mindamellet bámulta Skylaxot.

Hazafelé menet és egész este nem beszéltek másról, mint a szegény Myróról és hogy mi lesz most. De senki sem beszélt erről a dologról Schyneisszel; még Brisa is távol tartotta magát tőle. Myro vádját igaznak találták; igen, Schyneis tette őt örültté. Ki hallott ilyet: elrabolni azt, amit az ember jó szóval is megkaphat! Schyneis dolga mindenesetre egészen külön ügy volt. Tudták, hogyan viselkedett, s mi lehet ennek a vége? Sárkánytojásból nem lesz éneklő madár! Vele kellett volna ennek történni. Szerelmi bájjal becsületes dolog, de ki hallotta, hogy egy leány szerelmi ellenmérget használjon!

Így beszélt a harag és irígység. Azután szóhoz jutott a részvét is, s mivel senki sem törődött nagyon Myróval, Arkas felé fordult a figyelem. Emiatt veszítse el életét! Bizony többet ér ő egymaga, mint a leány és két bátyja együttvéve.

Azonban Arkas szabadon járt körül, mintha semmi sem történt volna és semmi sem fenyegetné. Nem látszott rajt, hogy valaki életére tör. Skylax egyet köpött ugyan, mikor először ment el mellette, még pedig arrafelé, ahol Arkas állott. De ez nem sokat törődött vele.

XII.

A hegy lejtőjének és a hegyszakadékoknak erdeiben a számócabokrok bogyói már mind vörösebbek lettek és a storaxbokor fehér gyümölcse akkora lett, hogy fel lehetett fűzni zsinóra amulett nyakláncnak. Schyneis kint volt az erdőben s szedegette mind a két kincset.

Bement egy sűrű bokorba, amely vagy húsz lépésnyire volt egy tisztástól. Amint kezét egy ág felé nyújtotta, hirtelen összerezzen, mert valami zajt hallott a lombok közt. Egy mezítelen ember, állatbőrrel a dereka körül és dárdával a kezében bújt elő a bokrokból a lejtő szélén, miközben folyton a tisztás felé kémlelt.

Schyneis megismerte Skylaxot és közelebb húzódott.

A tisztás egy kis rét volt, rajta alacsony fű és itt-ott egy-egy kiszáradt vízfolyás homokfoltja. Ezen keresztül jött Arkas körülbelül azzal a hellyel szemben, ahol Schyneis elrejtőzött. Könnyű gypjúköpeny lógott a karján s fegyver helyett egy könnyű bot volt a kezében. Tehát Skylax ezért jár itt! De mit akar? Beljebb csúszott az erdő széléről annyira, hogy nem lehetett észrevenni. Talán párviadal készül? Mit jelentsen az, hogy nem lép Arkas elé? Szíve erősen dobogott s a nyugtalan várakozástól összeszorult a torka.

S ekkor, mintegy feleletül erre a kérdésre, ismét zörögtek az ágak, de ezúttal a másik oldalon; néhány lépésnyire tőle egy mezítelen emberi test kúszott elő a lombárnyékból a szabad térre, ahol a nap rásütött a barna izomzatra s megcsillant valami fényes tárgyon, amely úgy meredt ki szájából, mint egy idomtalan fog. Egy lábnyi hosszú kés volt ez, amelyet kivett a szájából, midőn ott állott vagy tíz lépésnyire Arkastól, aki szintén nyugodtan állott s botját a földbe fúrta. A késsel együtt sötét hab jött ki szájából, Arkas felé köpte s balkezeivel megtörölte száját.

- Valami zörög ott a mogyoróbokorban; kölcsön adhatnád késedet.

- Igen, három hüvelyknyire a bordáid közé.

- Hasonló jókat! Mit akarsz még!

- Fizetni a hugoméért!

- Miért nem küldte el Skylaxot? Talán az fél?

Phylax nem felelt; látszott, hogy lesi a kedvező percet, hogy rárohanjon s a késsel leszúrja. Arkas még mindig nyugodtan állott, köpenye hanyagul lógott le bal válláról s a kis botot kezében tartotta. Úgy látszott, várja a támadást.

Most hirtelen megragadta csuklóban a kezét, amely a kést fogta s az hiába igyekezett szabadulni. A sánta egy párdúc-ugrással, amilyenre senki sem tartotta volna képesnek, megelőzte Phylaxot és így sikerült neki ez a szerencsés fogás. A köpeny és a bot ott feküdt néhány lépésnyire mögötte. A kés, amely most csak akadály volt, kicsúszott a kézből s befúródott a földbe, úgy hogy csak nyele látszott ki a fűből. Egy ideig így kartávolságban küzdöttek, azután Arkas eleresztette a fegyvertelen kezét: ezen a módon nem mehetnek semmire.

Néhány lépésnyire egymástól kifújták magukat s lesték a legközelebbi támadást. Elmúlt csaknem egy perc. Mindjobban leereszkedtek, fejük közeledett egymáshoz, lábukat kifeszítették s alsó testüket behúzták. Kezeik mozogtak görcsösen rángatózó ujjakkal vízszintes mellük alatt, ahonnan időnként előcsaptak, majd megkapva a másikat, majd elhárítva egy csapást. Phylax oldalt fordult a kés felé bandzsítva, de Arkas megfeszítette lábát s ellenfelét visszavonulásra kényszerítette. Ettől a perctől kezdve Phylaxot rákényszerítette a birkózásra. De hogy egészen elvágja őt a késtől, Arkas kénytelen volt egyet fordulni s ezzel jobban kikerült a

napra. Az erős fény éppen a szemébe sütött; s akárhány színlelt támadást intézett ellenfele ellen, akárhány merész fordulatot tett, Phylax nem engedte magát kicsalni az árnyékból s csak visszafelé húzódott. Phylaxnak mindenestre volt egy nagy előnye: előrelátva, hogy mi történhetik, egész testét bekente marhazsírral, még pedig olyan bőségesen, hogy megfeszített izmai olyanok voltak, mint a pácolt fa. Egy néhányszor sikerült volna Arkasnak őt megragadni, ha keze le nem csúszik a zsíros bőrről. Most azon igyekezett, hogy a küzdőhelyet valamelyik homokos helyre vigye, hogy tenyerébe egy kis homokot vehessen. Azonban Phylax észrevette ezt a szándékot s elfordult, noha ezáltal hátulról oldalt kapta a napot. Neki nem igen sikerült ellenfelét megragadni; Arkas oldalt csapott kezeivel, gyorsan megfordult vagy lehajolt, úgy hogy Phylax magasabban fogta, mint ahogy kellett volna s kénytelen volt elereszteni, nehogy a másik ragadja meg őt. Mindezeket a balul sikerült kísérleteket káromkodás és szidalom, gúny és fenyegetés kísérte.

Schyneis gyakran látott ifjakat birkózni, tehát nem ijedt meg, látva a legtöbb mozdulatot. Jól tudta, hogy ügyességük legjobban mutatkozott ezekben az előkészületekben.

A küzdők eközben közelebb jutottak hozzá s már alig voltak tőle harminc lépésnyire. Magaságuk és testalkatuk körülbelül egyforma volt. De Schyneis úgy látta, mintha Phylax kissé izmosabb volna, mint ellenfele. Igazán nem tudta, kinek a győzelmét óhajtja, de még valami bizonytalan félelem fogta el: mit jelentsen az, hogy Skylax fegyveresen elrejtőzött ott a bokorban? Ettől a gondolatától nem tudott szabadulni, miközben izgatottan követte az élet-halálra menő birkózás ritka látványát.

Az ellenfelek még egyszer kifújták magukat, szemmel láthatólag fáradtan. Nem hallatszott sem szitok, sem fenyegetés; mindketten takarékoskodtak lélekzetükkel. Keblüket feszítette a nehéz lélekzetvétel. Egészen közel álltak egymáshoz ferde állásban, úgy hogy válluk egészen érintkezett, csípőjükön pedig oldalt himbálták testüket, mintha egymásra akarnának csapni. Volt valami hanyagság ezekben a mozdulatokban s valami játékoság a kéz lanyha fogásában, amint egymást néha megragadták, s elhárító ütésekben. De mi ez? nem sutognak egymással? Talán meggyőződtek erejük egyformaságáról s tárgyalni kezdenek a békekötésről. A csalódás és öröm vegyes érzése vett erőt Schyneisen; de egyszerre észrevette és megijedt: nem sutgotak, hanem sziszegtek.

Most észrevett egy gonosz, leskelődő pillantást Arkas szemében, amely csillogott a fénytől, mereven ülve üregében s összehúzza a szempillákat. Izzadság gyöngyözött lecsapott hajáról arcára, amely meghosszabbodott azáltal, hogy alsó állkapcája leesett s szája szélén kicsordult állára a tajték. Félig nyitott száján s merev ajkain keresztül zihált rövid lélekzete, s míg száraz torkában sivített és keresztülszorult a fogak között, olyan sziszegő hangot hallatott, hogy ez teljessé tette külsejének állatiasságát. Mindamellet nem volt csúnya: olyan szép volt, mintegy párducfej. Most először tűnt fel Schyneisnek, hogy milyen kicsiny a feje, miáltal válla és egész testalkata herkulesi erejűnek látszott, pedig a valóságban nem ilyen volt.

Még mindig úgy állottak egymás mellett, mint egy szoborcsoport, amely örök időkre így marad.

Hirtelen történt valami, - a csoport megmozdult. Tenyerek csattogása, csontok ropogása hallatszott: a két alak eltűnt és egy alakatlan gomolyaga az izmoknak, testrészeknek és végtagoknak érthetetlenül összekúszálva, ingadozott, mint egy részeg ember, s a föld rengett hatalmas lépéseik alatt.

S most megtörtént, amit Schyneis mindig várt, noha nem tartotta lehetségesnek. A tisztás másik feléről előrohant egy férfi fölemelt dárdával. Vajon látták-e a birkózók? Kiáltson? De nem volt képes megnyitni ajkait s megkapaszkodott egy ágba.

Már Skylax ott állott néhány lépésnyire a két küzdőtől, dárdáját válla fölött magasra emelve. De nem döfött vele. Hol fúródjon be a dárda hegye ebbe a hústömegbe, amely olyan volt, mint a kígyóknak összefonódott nyalábja a kövek közt egy forró napon? Erős lökésekkel dobálták egymást; ahol most az ellenségnek az oldala volt, oda került egy kézmozdulatra testvérenek a válla, vagy talán ellenkezőleg? Skylax mozdulatlanul állott, tenyerét szeme fölé tartva.

Végre meglassúdtak a mozdulatok. A csoport nem nagyon emelkedett: látható volt a két nyak, amint egymáshoz tapadt s a különböző színű haj, a háta és az összefonódott lábak. A küzdő pár egy percig megállott görcsös rángatózással; oldalt fordultak Skylaxtól.

Ekkor ennek a felső teste előrehajolt, egy fénysáv suhant végig a levegőn s egy vad kiáltás sikoltott fel. Schyneis behúnyta szemét, mintha villámlott volna. Megtörtént? De kit ért? Ott vergődött egy test, dárda volt az oldalában, - s még mindig birkóztak. A sebesültnek vörös haja volt - Phylax. Most aztán Arkas és Skylax kezdett birkózni, de nem sokáig. Arkas ügyes fogással megmarkolta a készületlen ellenséget, aki azt hitte, hogy vele már végzett; Skylax alig eresztette el a dárdanyelet, már átkarolta őt ellenfele egy veszedelmes alsó fogással. Ő csak gyengén tudta átkarolni Arkas vállát és csípőjét, ahova belenyomta körmeit. Egy percig ingadozott a küzdő pár, azután felborult s Skylax mindkét vállával a földön feküdt. Arkas rátérdelt az elesett mellére s kezével összeszorította torkát. Néhány lépésnyire még hallható volt a halk nyöszörgés.

Ebben a pillanatban Schyneis a legkülső bokorhoz kúszott elő. Arkas hátrapillantott válla fölött, kedvetlen arcot mutatott s visszafordította fejét zsákmánya felé. Eközben sem lazította meg szorítását; Skylax úgy feküdt ott, mintha oda volna szegezve. Csak a lába rángatózott, mint a törbe került madaré. Arca olyan vörös volt, mintha a vér ki akarna serkenni a bőrén keresztül, szemei forogtak. Nem lehetett rajta észrevenni, vajjon meglátta-e Schyneist s felcsillant-e benne egy kis remény: egy elfojtott hörgés volt az egyetlen hang, mely nyitott száját elhagyta.

- Arkas! az Isten szerelmére! Legfőbb ideje!... - kiáltott Schyneis, miközben megérintette vállát.

- Mi az? Mit akarsz itt?

- Semmit... - csak véletlenül vagyok itt... bocsásd már el... talán csak nem akarsz megfojtani!

- Miért nem? Mert a te szeretőd? Az ilyenben nincs hiány, találhatsz ilyet akár az országúton is.

- Arkas... hallgass meg... már késő lesz!

- Még elég korán van.

- Meg fogod bánni!

- Nem bánok meg semmit... Törődj a magad dolgával, - tette hozzá durván, midőn Schyneis megragadta karját.

Skylax lábai még erősebben kalimpáltak. Arca kék lett, mint az érett szőlő, szeme megmerevedett, nyelve kilógott. Utálatos volt s Schyneis borzadva fordult el.

- Menj és hajíts követ csókolódzó galambokra, de engem hagyj békében, hadd végezzek halálos ellenséggel, - mondta Arkas fel se nézve.

Ezek a szavak nem sok reményt nyújtottak. Schyneis visszament a bozótba. Skylax arcának rúttsága, midőn már orrán is jött ki a vér, akarata ellenére is olyan utálatot keltett Schyneisben, hogy részvéte is csökkenni kezdett, mintha ez a külső rúttság feltárná a legény belső rúttságát is, amelyet ő eddig még nem ismert. Borzalom és rémület fogta el egész lelkét.

Útközben visszahökkent Schyneis, megijedve egy különös árnyéktól, mely lábai előtt végigsuhant a fűvön. S éppen amikor a bozóthoz közeledett, ellebegett az árnyék a storaxbokor levelein, melyek csillogtak az erős fényben. Talán a halál árnyéka lebegett e rettenetes hely fölött? Kétségbeesett erőlködéssel vonszolta magát az első bokrokon keresztül és megkapaszkodott egy tölgyfa törzsébe.

Ellenállhatatlan erő kergette, hogy még egyszer visszatekintsen.

Arkas még mindig ott térdelt az elesetten, akinek a lába már nem mozgott. Egyik szeme olyan volt, mint egy fehér folt. Fölöttük olyan magasan, amilyenek az alacsonyabb hegycsúcsok voltak, repült egy keselyűpár széles körben. Egy fiókkeselyű ráült Skylax holttestére, rebegtette széles szárnyait, míg végre elpihent.

XIII.

Arkás elég sokáig ott maradt a faluban, úgy hogy senki sem mondhatta, hogy elmenekült, mert félt a vérbosszútól. Egyszer aztán hirtelen eltűnt.

Schyneis visszavonultan élt, legeltette kecskéit s gondozta kertjét. Nemcsak a pásztorleányok húzódtak vissza tőle, hanem a legtöbb ifjú is. A babona felhője rávetette árnyékát: azt mondták, hogy nem jó közelében lenni és hogy imádójára szerencsétlenséget hoz. Csak Brisa maradt hű hozzá, de az ő társaságában Schyneis mintha bűnrészesnek érezte volna magát s ifjúságuk őszinte bizalmassága elmúlt.

A közös fejés alkalmával, s máskor is, midőn a közös munka, mint a birkanyírás vagy a szüret, egyesítette a dolgozókat, ő csaknem olyan egyedül maradt, mint kunyhójában, ahol ült és font s ügyefogyott nevelőanyját ápolta. De itt és mindenütt, ahova ment s ahol állt, egy hű kísérő volt mellette: a teljesen meggyógyult vadgalamb sohasem hagyta el.

Azt mondta, hogy jól érzi magát; de Brisa és nevelőanyja gyakran találták kisírt szemekkel. «Ifjú vér», gondolta magában az anya s nem törődött tovább vele. Brisa ilyen alkalmakkor élni akart a meghitt barátnő jogával, azonban Schyneis hozzáférhetetlen volt. «Semmi, csak hagymát hámoztam», - vagy: «Nagyon éles a keleti szél.»

- Azt hiszed, én nem tudom, honnan fúj ez a szél?

- A te fecsegésed mégsem fogja megfordítani.

Végtelen ürességet érzett maga körül és magában. Egyszerre elvesztett mindent, ami változatosságot és érdekességet nyújtott neki egyhangú életében. Nem gondolhatott arra, hogy találkozik Skylax-szal, s nem kellett félnie, hogy Arkas meglesi.

Egy kérdés lebegett minduntalan előtte.

Látta, hogy az a férfi, akit szeretett, gyáván odalopódzik ellensége mögé, amint ez egy másikkal birkózik, hogy hátulról leszúrja. Ebben a percben megutálta őt. És mégis, ha ez a gyilkosság sikerül, vajjon nem bocsátott volna-e meg a gyilkosnak s nem szeretne volna őt tovább is?

Arkás ellenben otthagya őt, mivel látta, hogy követ dobott egy pár szerelmes galambra s megszabadult szerelmétől. Arkás szerelme ő iránta kisebb volt, mint az övé Skylax iránt? Vagy talán épp ellenkezőleg? Erre a kérdésre nem tudott felelni.

Mindamellet nem rakta ölbe kezeit, hanem még több dolgot keresett magának. A falu egyetlen kertje sem volt oly jól ellátva zöldséggel, mint az övé. Gondosan be volt kerítve rutával és petrezselyemmel oly sűrű koszorúban, hogy se kígyó, se skorpió nem tudott bejutni. Alighogy belépett a kertbe, körülrajzolta a dolgos méhraj, amelyet otthon tudott tartani, mert démutkával kente be a virágok törzsét.

Mivel a kert gondozása nem adott neki elég dolgot, felkereste a boszorkányt, akivel a falu pletykája már egyszer kapcsolatba hozta. Nem szerelmi ital vagy ellenméreg után vágyódott, hanem azt remélte, hogy az öregtől titkokat csal ki, ha hasznossá teszi magát számára. Az öreg asszonynak mindinkább nehezebb esett füveket szedni, annál inkább, mert a legértékesebbek meredek és elhagyott helyeken teremtek, tehát örült Schyneis segítségének. Gyakran rá is akarta szedni a fiatal leányt, hadd gyűjtse a füvet, anélkül, hogy tudná, mire való. Azonban Schyneis jó emlékezőtehetsége rájött az ellenmondásokra; s végre megnyerte a vén asszony bizalmát, úgy hogy olyan nagy tudományra tett szert a gyógyfüvek körül, mintha maga Kheiron tanította volna.

Midőn mestere számára gyűjtött, egyúttal a maga számára is tett félre egy kis készletet. Volt neki helleborosa és asphoditosa örütség ellen, aristolochiája kígyóméreg és szülési fájdalmak ellen. Volt ott Prometheus füve, a nadragulya, a mely a megláncolt titán véres genyedtségéből nőtt s mindenféle bűvös ereje van; diktamus, amit Aphrodite az Ida-hegy ormáról hozott le a megsebesült Aeneasnak; ez erősíti az életerőt és biztos szer fogfájás ellen; ebszölő, amelynek nedve virágzáskor meggyógyítja a ló és a szamár torokbaját, míg a maszlag nedve termékennyé teszi a kancát. Mivel ez a fű csak az ő vidékükön termett, összeszedte mind, amit csak talált s elküldte Korinthosba, ahol drágán megfizették. Ugyanezt tette más növényi termékkel is, aminek otthon nem nagy hasznát vehette; elküldte az atracél kergét, mert ebből készítette az ezer hierodulos az Akrokorinthoson azt a vörös festéket, amivel körmüket bekenték.

Ezek közül annyit ültetett a maga kertjében is, amennyit csak lehetett. Egyik-másik nem sikerült ugyan az első kísérletre s azt hitte, hogy abba kell hagynia, de később fáradhatatlan gondossága mégis sikerrel járt.

A fák és növények gondozása sok időbe kerül; aki ennek szenteli magát, már leszámolt a türelmetlen követelésekkel s az életviszonyokhoz alkalmazkodik. Több ízben vetett és aratott már Schyneis, midőn egy vándor az első hírt hozta Arkasról. Messeniában kitüntette magát azzal, hogy elejtett egy vaddisznót, amely már régóta pusztította az országot, s gazdag ajándékkal Spartába költözött, ahol katonai szolgálatba lépett. Schyneisen mély megindulás vett erőt, midőn hallotta, hogy az idegen hogyan magasztalja megvetett imádóját.

S az évek múltak a falusi téli tartózkodás és a nyári pásztorélet egyforma változatossága között. Egy eperfa, amely tíz éves korában terem először gyümölcsöt s amelyet Schyneis abban az évben ültetett háza elé, midőn Arkas elbujdosott, már egyszer gyönyörködtette őt virágaival, most pedig a virágok sok gyümölcsöt is ígérő pompájában díszlett.

XIV.

Pan ünnepét a hálás pásztorok ez évben nagy pompával ülték meg.

Az áldozat már elmúlt. A barlang előtti szabad téren egy tucat ürüt nyúztak le, míg ugyanannyi nyársra húzva sült a máglyán s a lángok sisteregve csaptak fel, valahányszor sót szórtak a hústra. Pásztorsuhancok borostömlőket vonszoltak és leányok olajbogyót, szárított füget és kecskesajtot hoztak kosárban.

Schyneis letette terhét s beszélgetésbe elegyedett néhány fiatal leánnyal, akik kezdtek kicsomagolni. Az elválhatatlan galamb vállára ült. Egyszerre vadul és ijedten kezdett szárnyaival csattogni s ugyanakkor egy árnyék vonult végig a fűvön lábaik előtt. Schyneis összerezzenett egy kellemetlen emléktől. Felnézett s egy keselyűt pillantott meg, amint fejük fölött keringett. A fiatalok közül egyik az íj és nyilak után nyúlt, a másik a parittyát vette kezébe, midőn egy hosszú fütty hallatszott s egy hang kiáltott: «Kitso!» A keselyű abban a pillanatban megfordult, néhányat csapkodott szárnyával s a hegyoldal felé röpült. Repülését szemmel követve, feltűnt egy lovas, aki arrafelé közeledett. Néhány száz lábnyira feje fölött a keselyű még néhány kört írt le, azután összecsukta hatalmas szárnyait és leült egy nyalábra, mely a ló nyergére volt kötve.

Minden tekintet az érkező felé fordult. Fején bronz sisak csillogott. Gallérján számos csatt fénylett. Hóna alatt széles kard volt s egy lándzsa feküdt keresztben lóva sörényén. Ez nem olyan közönséges hegyi gebe volt: fejét magasan hordta s farka a köveket söpörte.

Midőn már csak vagy száz lépésnyire volt, egy hang felkiáltott: «Arkasz!» Sokan siettek üdvözlésére. Elébe futottak, kezét szorongatták s csaknem lerántották a lóról. Üdvözölte barátait, mintha csak néhány napig lett volna távol s kezét mellére téve tisztelettel hajolt meg az öregek előtt, akik épp akkor jöttek ki Pán barlangjából. A kérdésekre olyan rövid feleleteket adott, hogy mindjárt észrevették, Spartából jön. De ismét és ismét el kellett mondania, hogyan idomította Kitsót, a barnakeselyűt, s ezt épúgy megbámulták, mint fegyvereit és argosi lovát.

Eközben leült a fűre a körben, ahol a fakelyheket már megtöltötték s az ürüpecsenyét szétosztották. Mindenütt fürgén hozzáláttak az evéshez. Minél jobban hanyatlott a nap lefelé, annál élénkebb lett a mámor. Amidőn a hold egy futó fehér felhő mögül mint ezüst diszkosz bújott elő a hegycsúcs fölött s mindenfelé halvány árnyékokat vetett, mindenki elkezdett táncolni, aki még elég erősen állt lábain.

Schyneis csak keveset élvezett az áldozati lakomából s nem is gondolt arra, hogy a táncolók közé álljon. Talált egy magányos helyet néhány nagy platánfa alatt, amelyeknek árnyéka határvonal volt a fáklyafényes ünnep s a holdvilágos hegyi tó között. Tekintete az öbölben egy fára szegeződött, amely a partról előrehajolva a vizen úszni látszott s csillogó felületétől élesen elvált a fa sötét koronája.

- Ott történt, - suttogetta és kedveskedve simogatta a galambot, amely ölében ült, fejét szárnya alá dugva.

Szíve nehéz volt s torkát a sírás fojtogatta. Arkasz őt is csak egy fejbólintással üdvözölte, épúgy mint a többieket. Miért várjon ő ennél többet? Közömbössége mégis bántotta.

Egy különös zajtól a feje fölött összerezzenett. A keselyű leült a legalsó ágak egyikére s onnan oldalt előre lépegetett, miközben tépegette lakomarészét, egy darab húst. «Kitso!» - kiáltotta örvendő meglepetéssel. Ez megállt egy percre, ránézett s kígyószerű nyakát csavarva ferdén feléje fordította fejét. Mögötte a ló is felállott s elkezdett legelni.

Arkás hű állatainak ez a közelléte megnyugtatta Schyneist. Ide fog jönni s beszélni fognak egymással. Nem kér tőle semmit, de nem is akarja, hogy hamisan ítélje meg. Hiszen már régen meggyógyult Schyneis.

A fuvola hangja s a táncot kísérő egyhangú ének fájdalmas emlékeket ébresztett fel benne s a levelek halk suttogása álmodozásba ringatta. Egész elmúlt élete elvonult előtte s nem látott mást, mint ürességet és ostobaságot...

Gyors léptek ébresztették fel álmodozásaiból. A léptek megállottak s hallotta, amint egy kéz a ló nyakát veregeti. Felállott s üdvözölte Arkast. Ez jó estét kívánt s elkezdte kibogozni a ló szíját, mellyel a fához kötötte, s nem vette észre a feléje nyújtott kezét.

- Hallottuk dicső híredet Messeniából, ahol megölted a rettenetes vadkant. Ez méltó Herakles tetteihez.

- Egy másik tette, hogy el tudta fogni a keryniai szarvastehenet, még sokkal nehezebb lett volna számomra, - felelte Arkas s készülődött, hogy felüljön lovára.

- Olyan sietős az utad, Arkas? Nem kellene valamit megbeszelnünk egymással?

- Nem tudom mit?

- De én tudom és kérlek, maradj itt, beszélj velem vagy legalább hallgasd meg, amit mondok.

Arkás nem felelt. Gondosan lesimította a ló sörényét az orrán végig. Schyneis úgy érezte, mintha egy durcás fiú állna vele szemben, aki nem tudja megtalálni a módját, hogyan legyen barátságos. Mosolygott, érezve női felsőbbségét s leült egy mohos köre, remélve, hogy Arkas melléje ül.

Ő azonban állva maradt s ujjaival fésülgette a ló hosszú sörényét. A ló Arkás vállára tette fejét. A keselyű, mióta gazdája odaért, folytonosan szárnyait lebegtette s hatalmas tollaival csapkodott; most bevonta szárnyait, széles vállait mintha egy vastag köpenybe húzta volna s úgy ült ott, mint a türelem képmása.

Midőn Schyneis látta, hogy figyelnek rá, elkezdett beszélni:

- Éveken át szerettél, Arkas! Még hosszabb időn át gyűlöltél és megvetettél, vagy talán csak közömbös voltam előtted, nem tudom. Első ízben azért, mert láttad, hogy utánzom sántításo-
dat, másod ízben azért, mert azt hitted, hogy idegen szeretőm van, és végre mert olyan kegyetlen voltam, hogy kővel dobtam meg egy turbékoló galambpárt. Ugye így történt?

- Ha ez igaz, mi beszélni valónk van még?

- Azt kell megmondanom, hogy én mindezt csak színleg tettem, csak azért, hogy te elhidd. Mindezt azért gondoltam ki, mert rá akartalak bírni, hogy ne szeress engem, mert én nem tudtalak viszonsszeretni, úgy amint érdemelted volna. Sohasem akartam kicsúfolni testi hibádat, sohasem volt szerelmi kalandom egy idegennel, s legkevésbé voltam képes arra, hogy kínozzam a szent madarakat, amelyek még a szerelem védő szárnya alatt is voltak. Az első két alkalommal nem volt belőle senkinek kára s neked is csak használni akartam vele; az utolsó ravaszság áldozatot is követelt, ezt azonban utóbb jóvá tettem. A galamb, amint láthatod, megbocsátott nekem s most mindenhova követ épűgy, mint téged a keselyű.

S most részletesen elbeszélte mindent.

Már hosszú ideje hallgatott Schyneis és Arkas még mindig némán és mozdulatlanul állott.

- Ha most lábaim elé borul s bocsánatot kér, mert igazságtalan volt irántam s még örültebben szeret, és ha könyörög nekem, mit tegyek? - gondolta magában Schyneis. - Mert hisz nem azt akartam.

- Mindezt csak azért mondom el, mert nem akarom, hogy félreismerj, - tette hozzá félénken. - Tudom, hogy senki sem szeretett engem úgy, mint te, s nem is fog ezentúl sem úgy szeretni. Azért nem tudok belenyugodni, hogy torzkép éljen rólam benned.

Még mást is akart mondani, de Arkas különös tompa hangon így kezdett beszélni:

- Rosszat tettél velem, többet, mint magad gondolod. A vágyamat elutasíthatad magadtól, de ki adott neked jogot arra, hogy imádásomat is eltaszítsd? A magad személyét elvonhattad tőlem, de ki jogosított fel arra, hogy ellopd tőlem képedet s egy torzképet tégy helyébe? Most azt mondogod, hogy megbántad, de ilyesmit nem tehet az ember kénye-kedve szerint. Amióta megszüntem gyermek lenni, te voltál számomra minden szép és minden jó. A szépet nem élveztem, ha te nem voltál jelen és nem örültél neki; a csunya és utálatos kétszeresen bántott engem, ha te nem voltál tanúja... A te érzékeiddel vettem észre mindent... Hogyan magyarázzam ezt meg neked? Ha megértetted volna, nem tehetted volna velem mindezt... Egy napon, sok évvel ezelőtt lementem a tóhoz. Egy sziklán alattam észrevettem egy teknősbékát a hátán fekve. Lábaival a levegőben kapálódzott s hiába próbálta megfordítani testét. Így nyomorultan el fog pusztulni. Gondoltam, hogy oda kellene mászni és segíteni rajta. És noha ez Pán legszentebb állata, még sem akartam megtenni, hanem tovább mentem. Ekkor láttalak téged jönni és elbújtam, hogy észrevétlenül bámulhassalak. S talán azért is, mert szégyeltem magamat s nagyon megbántam, hogy nem mentettem meg az állatot; féltem, hogy te talán megláttad és elítélsz. Te is észrevetted a teknősbékát s minden tétozás nélkül lemásztál hozzá, noha az út veszélyes volt s neked még nehezebb volt megtenni, mint nekem; felvitted s elvitted oda, ahol zöld és nedves volt a fű. És az Isten, akinek most áldoztunk, megjutalmazott ezért: a te nyájadban több gödölye lett, mint a többiekében, s mind egészséges volt és szépen megnőttek. Ez a cselekedeted jele és záloga volt annak, hogy mi lakik benned. Ez jó és szelid leány, mondtam magamban. Én nem vagyok sem az egyik, sem a másik, de ha enyém lesz, részem lesz neked is mindebben. Ez volt az én szerelmem... Ekkor tetted velem azt, amit most elmondtál. Az első két ízben megálltam a próbát, mert nagyon szívesen mentegettelek. Midőn gúnyt űztél belőlem, ez lehetett pillanatnyi pajkosság, minden rossz szándék nélkül. A szerelmi kaland dolgában nem volt jogom ítélni; ez lehetett megtévelyedés, de lehetett neme-sebb is; talán az az idegen méltóbb volt szerelmedre, mint én. Ezért gondoltam, hogy talán valamelyik isten, amit Brisa ki is fecsegett; képzelem, hogyan kinevettetek... De harmad ízben éreztem, hogy mindennek vége. Ez a tett olyan volt, mint egy kis nyílás, amelyen véletlenül bepillantottam, de rajta keresztül mélyen beláttam. Ha a legártatlanabb és legszentebb lény sem lehet biztos a te közeledben, milyen messze lehetsz te attól a képtől, amelyet én rólad magamban megrajzoltam? Nem akartam, hogy még egyszer kigúnyoljanak, mert olyasmit keresek, ami seholsem található. Így aztán minden gondolatom és érzésem elvadult. Rátámadtam a rút Myróra, pedig nem volt érdemes utána vetni magamat, s meg akartam mutatni mindnyájatoknak, hogy én tudok mást is, nemcsak sóhajtozni és ábrándozni. Skylaxot megfojtottam volna akkor is, ha egyedül vagyok vele, de annál nagyobb élvezettel tettem, mert elutasíthatam a te könyörgésedet... Azóta járom a világot otthon és istenek nélkül. Sok nőben ébresztettem lángot, és sok férfit küldtem a másvilágra vagy háborúban vagy verekezésben, vagy csak azért, mert utamban volt. Több kincsem van, mint amennyit a lovam háta elbír és kevesebb örömem, mint amennyiért érdemes volna lehajolni... Ez a te műved!... Mit mondjak még? Nem vagyok az, aki voltam, és te sem vagy az, ami neked voltál.

Arcát kezeibe rejtve hallgatta Schyneis Arkas szavait. Nem tudta még, hogy elvégezte-e, s már hallotta távozó lépteit. A ló nyomon követte gazdáját. A keselyű szárnyait csattogtatta, hogy a tollakat a repülésre előkészítse, kicsapott a lombok közül s csöndesen elröpült, nagy árnyékot vetve a holdsütötte fűre.

Schyneis mozdulatlan maradt s utánuk bámult. Arkas szavai visszhangzottak lelkében, és saját lelkének üressége még megerősítette a hangot, mint ahogy a visszhang erősödik egy útvesztő puszta üregeiben.

Megértette, mi egy férfi szerelme, és keservesen sírt.

XV.

Fenn a hegyen a régi kőkútnál, a hegyszakadék mellett ült Schyneis estefelé. Nem volt ott, amióta az az emlékezetes találkozója volt Brisával.

S most Arkasnak adott találkozót.

Polyton ismételte magában az üzenetet, melyet egy barátnőjével küldött neki: «Ha még lehetek valami számodra abból, ami voltam, és ha én téged még azzá tehetlek, ami voltál, jer el naplementekor arra a helyre, ahol azt hitted, hogy más ölel engem.»

Az árnyékok nőttek s egyúttal az ő nyugalansága is. Vajjon eljön-e? Gondolatát elfordította ettől a félelemtől, mint ahogy tekintetüket elfordítjuk egy mély szakadéktól.

A fűben elveszett előtte az ösvény nyoma, szemben azzal a hellyel, ahol a hegyoldal felemelkedett a szakadékból. Néhány vén fenyőfa állt ott őrt s vetette árnyékát lábai elé.

A nap most lebújt túlevelű koronájuk alá és sugarai vakítva sütöttek a leányra; a különös cirádájú ágak rácsozata között káprázó szeme emberi alakot vett észre a két fatörzs között. Schyneis összerezsent, egyik kezét szívéhez szorította s a másikkal beárnyékolta szemöldökét.

Egy férfi volt s ő arrafelé sietett. De mindjárt észrevette, hogy ez nagyobb, mint Arkas. Megismerte az öreg pásztort, aki mellette elmenve, köszöntötte őt.

S ismét elmerült a várakozás tompa feszültségében.

A nap már lement a domb mögött, de visszfénye még ott ragyogott a fűvön és csillogott minden egyes kőlapon. Szivárványszínű köd rezgett az ibolyaszínben tátongó szakadék másik oldalán, az erdőborította hegyoldalon. A fák mögött mint ragyogó arany lángolt az ég. Az arany háttéren egy fekete pont emelkedett ki; mind nagyobb lett, kiterjeszkedett egy pár szárny s magasan keringett a fenyves fölött. A fenyőfák közül egy férfi lépett elő.

- Arkas! - kiáltott Schyneis és felugrott. Most nem tévedt, hisz a keselyű volt a hírnöke.

De alig tett néhány lépést előre, a férfi felajozta íját s felfelé lőtte a nyilat. A madár hirtelen mozdulatot tett, hevesen csapkodott szárnyaival és sokszor bukdácsolva leesett a szakadékba. Nem Kitso volt, hanem egy királysas. A vadász ujjongva mászott le zsákmánya után.

Schyneis visszatántorodott s lehanyatlott a kút szélére, mintha őt találta volna el. Úgy érezte, mintha ott lett volna a cél előtt és ilyen csalódás után nincsen számára semmi remény.

Mihelyt ismét felemelte tekintetét, minden megváltozott körülötte. A hegyoldal, amely úgy látszott, mintha egészen közel jött volna, bíborárnyékként emelkedett a halványsárga ég elé s magasabban, ahol az ég földesszínű volt, egy egyetlen csillag ragyogott. De a fenyőtörzseken, ott, ahol szétnyíltak, és görbe ágaik szélén még csüngött az esthajnal pirossága. De nem! Megcsalta a fakéreg rozdsaszíne.

És most futva jött valaki a két fatörzs között. Alakja, mely élesen kirajzolódott a világos, de fénytelen alapon, különösen ingadozott gyors menésében: sántított!

Hangos örömkiajtással, mely visszhangzott a hegyek közt, futott Schyneis a bicegő elé.

Így aztán megtalálta a pásztórát és a menyasszonyi fát is.